

ଦଂସତ

ଶ୍ରୀ ବିଶ୍ଵନାଥ କର ବ.ପ, ଲୋକଦ

ଓଁ ଜୟଗୁରୁ

ଜୟଗୁରୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନର ଚତୁର୍ଥ ଶ ଅବଦାନ

ଦ୍ଵଂସଦୂତ

(ପରମବୈଷ୍ଣବ ଶ୍ରୀଶ୍ରୀରୂପଗୋସ୍ଵାମିବିରଚିତ)

ବିରହ-ବାନ୍ଧବୀ (କବିତା)
ମିଳନ-ମାଧରୀ (କାବ୍ୟ)
ରହ-ରେଣୁ (ଅନୁବାଦ)
ପଲ୍ଲୀ-ପ୍ରୀତି (କବିତା)
ଉତୁସଂହାର (ଅନୁବାଦ)
ନୀତି-ନିର୍ଦ୍ଦେଶୀ (ଅନୁବାଦ)
ସତୀର ଶକ୍ତି (କାବ୍ୟ)
ସଞ୍ଚିକ ଯମକରାଜ ଚଉତିଶା (ଟୀକା ସଙ୍କଳନ)
ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ (ସଙ୍ଗୀତ)
ଅଞ୍ଜଳି (ସେ ଶ୍ରବଣ ଅନୁବାଦ)
ମଣିରହମାଳା (ଅନୁବାଦ) ଓ
ତଳତଣ୍ଡୁଳ (କବିତା) ର

ଲେଖକ

ଦରଘାକବି ଶ୍ରୀ ବିଶ୍ଵନାଥ କର, ବି. ଏ., କୋବଦ

ପ୍ରକାଶକ—ଜୟଗୁରୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ
ଗ୍ରାମ, ପୋ. ଅ. ଚଉଦ୍ୱାର
ଜିଲ୍ଲା—କଟକ

ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରଣ—ଏକ ହଜାର
ପ୍ରକାଶ—ବୁଲେଟ ପବ୍ଲିଶିଂ (୧୨-୮-୭୫)
ସବୁସ୍ଥ ସରସିବ

ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ—
ମୂଲ୍ୟ ଏକଟଙ୍କା
ଜୟଗୁରୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଚଉଦ୍ଦାର
ଓ
ବିଦ୍ୟାପୁଷ୍ପ, ବାଲୁବଜାର, କଟକ-୨

ଗୁରୁବନ୍ଦନା

ଗୁରୋ ! ଶେଷସ୍ତୋତ୍ରଂ ପରମକୃପୟା ପାଳିତବୟଃ
ମୟା ଜ୍ଞାନାନ୍ତୋଧେରୁପଳମିବ ଲବ୍ଧଂ କୃତପଥେ ।
ତ୍ୱଦୀୟାଶୀର୍ବାଦାନ୍ତନଜନଯତେଷାଭିର୍ବିଳସିତା
ସଦାଭୁୟାଦ୍ ଭୁଜୀ ପଦକମଳସ୍ତୋତ୍ରେ, ମମ ମତିଃ ।

ଉଦ୍‌ଭକ୍ତିରଞ୍ଜିତାନୁରସ୍ୟ
ବିଶ୍ୱନାଥସ୍ୟ

ମୋର ପିତାମହ ତଥା ବାଲ୍ୟରୁ ସ୍ୱର୍ଗତ କୃପାସିନ୍ଧୁ କରକର ପବିତ୍ର
ସ୍ମୃତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ—

ପଞ୍ଚାମୃତମ୍

- * ସୁଶ୍ରୀଷିତେନ କାବ୍ୟେନ ଯୁବଞ୍ଜନାଂ ତ ଲଳୟା
ମନୋ ନ ରମତେ ଯସ୍ୟ ସ ଯୋଗୀ ହ୍ୟଥବା ପଶୁଃ ।
- * ତୟା କବିତୟା କିମ୍ବା ତୟା ବନିତୟା ତଥା
ପଦବିନ୍ୟାସମାସେଶ ସୟା ନାପଦ୍ଭୁତଂ ମନଃ ।
- * ସଂସାର ବିଷବୃକ୍ଷସ୍ୟ ଦ୍ଵେ ଫଳେ ହ୍ୟମୃତୋପମେ
ସୁଶ୍ରୀଷିତରସାୟାଦଃ ସଙ୍ଗତଃ ସକ୍ଳନ୍ତେଷୁ ସଦା ।
- * ସଙ୍ଗୀତମପି ସାହିତ୍ୟଂ ସରସ୍ଵତ୍ୟାଃ ପ୍ରନଦୟଂ
ଏକମାପାତମଧୁରମନ୍ୟଦାଲ୍ଲେଚନାତାମୃତମ୍ ।
- * ଦାକ୍ଷା ମ୍ଳାନମୁଖୀ ଜାତା ଶର୍କରାବୃତ୍ତାଂ ଗତା
ସୁଶ୍ରୀଷିତରସସ୍ୟାଗ୍ରେ ସୁଧା ଶ୍ଵାତା ଦିବିଗତା ।

ଉପହାର

ହୃଦୟର ଗଭୀର ଭକ୍ତି/ପ୍ରେମ/ସ୍ନେହର
ନିଦର୍ଶନ ସ୍ୱରୂପ
ପୁସ୍ତିକାଟି

ଶ୍ରୀ/ଶ୍ରୀମତୀକ

କରକମଳରେ ଅର୍ପଣ କଲି ।

ତା

ପରମବୈଷ୍ଣବକବି ଶ୍ରୀଶ୍ରୀରୂପଗୋସ୍ଵାମିଙ୍କର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଚୟ

ଶ୍ରୀଚେତନ୍ୟ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ପରମ ଅନୁଗାୟୀ, ଶ୍ରୀଗୌଡ଼ୀୟ ବୈଷ୍ଣବ ସପ୍ତଦାସର ଶ୍ରେଷ୍ଠବିଦ୍ଵାନ୍, ପରମଭକ୍ତ, ତ୍ୟାଗୀ, ଉଦାରହୃଦୟ, ବୈଷ୍ଣବ ମୁକୁଟମଣି ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ସନାତନ ଗୋସ୍ଵାମିଙ୍କର ଅନୁଜ, ପରମବୈଷ୍ଣବକବି ଶ୍ରୀଶ୍ରୀରୂପଗୋସ୍ଵାମି କର୍ଣ୍ଣାଟ ଦେଶର ଭରଦ୍ଵାଜ ଗୋଶୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶ୍ରୀକୂମାର ଦେବଙ୍କର ଔରସରେ ଶୁଦ୍ଧପୁତ୍ରା ମହାସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ନାଥ ଶ୍ରୀମତୀ ରେବତୀ ଦେବୀଙ୍କର କୋଳମଣ୍ଡନ କର ଶ୍ରୀ: ୧୪୮୧ରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସେ ହଂସଦୂତ, ଉଦ୍ଧବସମେଶ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣାଭିଷେକ, ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ବୃହତ୍‌ଗଣୋଦେଶ ଦୀପିକା, ଶ୍ରୀଶ୍ରୀ ଲଘୁଗଣୋଦେଶ ଦୀପିକା, ଶ୍ରୀବ୍ରଜମାଳା, ଶ୍ରୀଲଳିତ ମାଧବ, ଶ୍ରୀଦାନକେଳିକୌମୁଦୀ, ଶ୍ରୀଭକ୍ତିରସାମୃତସିନ୍ଧୁ, ଶ୍ରୀଉଚ୍ଛ୍ଳୁଲମାଳମଣି, ଶ୍ରୀପ୍ରପଞ୍ଚାଙ୍ଗୀତରଙ୍ଗିକା, ଶ୍ରୀ ମଧୁରାମାହାତ୍ମ୍ୟ, ନାଟକରଙ୍ଗିକା, ଶ୍ରୀବିଦଗ୍ଧ-ମାଧବ ନାଟକ, ଲଘୁଭଗବତାମୃତ, ଶ୍ରୀଗୋବିନ୍ଦବିରୁଦାବଳୀ, ଶ୍ରୀଉପଦେଶା-ମୃତ ପ୍ରଭୃତି ବହୁ ଉପାଦେୟ, ଭକ୍ତିରସସମନ୍ୱିତ କାବ୍ୟ ଓ ନାଟକମାନ ପ୍ରଣୟନ କରି ସମୃଦ୍ଧ ସାହିତ୍ୟକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରି ଅଛନ୍ତି । ଶ୍ରୀ: ୧୫୭୦ରେ ସେ ମହାପୁରୁଷଙ୍କର ସ୍ଵର୍ଗପ୍ରାପ୍ତି ହୋଇଥିଲେ । ଭାରତର ଜଣେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ପଣ୍ଡିତ ରୂପେ ତାଙ୍କର ଖ୍ୟାତି ଚରକାଳ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିବ, ଏହା ନିଃସନ୍ଦେହ ।

ପରମଶୁଭାଣୀ

ଶ୍ରୀମାନ୍ ସତ୍ୟାଭିଳାଷି, ପ୍ରଘରତରମତଃ, ସୌମ୍ୟସାହୃତ୍ୟସେବା,
ଶ୍ରଦ୍ଧା-ଭକ୍ତ-ପ୍ରମୋଦା, ପ୍ରବଚନଚରୁତଃ, ପ୍ରୀତି-ମୈତ୍ରୀ-ବିଳାସୀ ।
ସୌହାର୍ଦ୍ଦ-ସ୍ନାତ୍ର-ନୀତିଃ, ଶ୍ରଦ୍ଧାପଥ-ପଥକୋ ମିଷ୍ଟଭାଷୀ, ମନସୀ,
ହାରା-ନାରାୟଣେଷୁ ସ ଜୟତୁ କମଳାହର୍ଷଣୋ “ବିଶ୍ୱନାଥ” ॥

ଭୁସର୍ବ କାଶୀର-କୁମାରକାନ୍ତ
ନେପାଳ-ଲଙ୍କା ଭ୍ରମଣେ ପ୍ରବାଣଃ ।
ଭୁବରତେଃସ୍ମିନ୍ ବହୁଧାମଦର୍ଶୀ
ସୁଖୀ ଚରଂ ଜାବତୁ “ବିଶ୍ୱନାଥ” ॥
ଯୋଃସ୍ମିନ୍ “କୃପାସିନ୍ଧୁ”-କୃପାକଟାକ୍ଷେ
ସିଦ୍ଧଃ ସ୍ୱୟଂସେବକତାମୁପୈତି ।
ବିଭିନ୍ନଭାଷା-ବିଳସଦ୍ ବିକାଶାତ୍
ସୁଗୁମ୍ଫିତା ସଦ୍ରଚନା ହି ଯେନ ॥

ପକ୍ଷୀପ୍ରୀତିଃ ରତୁରେଣ୍ଡଃ, ରତୁସହାର ଏବ ଚ ।
ସତୀଶକ୍ତ ବିଚିତ୍ରା ସା, ନୀତିନର୍ତ୍ତକୀ ତଥା ॥
ଅଞ୍ଜଳିଗୀତଗଣିତଂ, ତିଳତଣ୍ଡୁଳ ମେଦ ତତ୍ ।
ଜୀବା ଯମକରାଜସ୍ୟ, ସାଧୁୀ ବିରହବାରଣା ॥
ମଣିସୃକ୍ତା ରତୁମାଳା, ସିଦ୍ଧା ମିଳନ-ମାଧୁସ୍ନା ।
ରୂପଗୋଷ୍ଠାମିନା ସୃକ୍ତଂ, ହଂସଦୃତଂ ପ୍ରକାଶିତମ୍ ॥

ଅନନ୍ତ ଚରୁଦର୍ଶୀ
ତା ୧ । ୧ । ୧୧୭୫

} ସନ୍ତତହୃତଚକ୍ରକ
ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ଆନନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର
କାବ୍ୟତୀର୍ଥ-କ୍ୟାସ୍-ସାଂଖ୍ୟଶାସ୍ତ୍ରୀଣଃ ।

ପ୍ରାକ୍‌ଧନ

ପରମବୈଷ୍ଣବ, ପଣ୍ଡିତପ୍ରବର, ପ୍ରସିଦ୍ଧଗା ଓ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ସଂସ୍କୃତ କବି ଶ୍ରୀଶ୍ରୀପରୋଷାମିଙ୍କର “ହଂସଦୂତ” ମୋର ପିତାମହ ତଥା ବାଲ୍ୟରୁ ସ୍ମରଣ କୃପାସିନ୍ଧୁ କରଙ୍କର ସଂଗୃହୀତ ପୁସ୍ତକାବଳୀରୁ ମୁଁ ବହୁବର୍ଷ ପୁର୍ବରୁ ପାଇଥିଲି । ଏହାର ଭାଷା, ଭାଙ୍ଗି ଓ ଚିନ୍ତାଧାରା ଖୁବ୍ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର । ମହାକବି କାଳିଦାସଙ୍କ “ମେଘଦୂତ”ରେ ବିରାଜିତ ଯେପରି ମେଘକୁ ଦୂତରୂପେ ତା’ର ଅଳକାପୁରସ୍ଥିତା ପ୍ରିୟା ନିକଟକୁ ପଠାଇଥିଲା, ସେହିପରି କୃଷ୍ଣ ବ୍ରଜପୁରରୁ ଅବଦୂର ଗହ୍ୱିତ ମଧୁପୁର ଯାତ୍ରା କଲରୁ ଶ୍ରୀରାଧାଙ୍କର କୃଷ୍ଣ ବିରହଜନିତ ଦୁଃଖ ଲାଘବ ନିମିତ୍ତ ଲଳିତା ହଂସକୁ ଦୂତରୂପେ ପଠାଇବାରେହୁଁ ଏହି କାବ୍ୟର ଉତ୍କର୍ଷ ପ୍ରତିପାଦିତ ହୋଇଅଛି ।

ଏହାର ଶ୍ଳୋକମାନ ଭାବଦ୍ୟୋତକ, ଆବେଗପୁର୍ଣ୍ଣ, ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ ଓ ଭକ୍ତିରସରସାଗିତ । ସାହତ୍ୟରସିକ ସୁଧୀମାନଙ୍କର ଚିତ୍ତବିନୋଦନାର୍ଥେ ମୁଁ ଏହାକୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ପଦ୍ୟାନୁବାଦ କରିବା ନିମିତ୍ତ ପ୍ରୟାସ କଲି । ଏହାକୁ ପାଠକର ସୁଧୀବର୍ଗ ଆନନ୍ଦ ଉପଭୋଗ କଲେ ମୁଁ ଶ୍ରୀମ ସାର୍ଥକ ମନେ କରିବି ।

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀଆନନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର, କାବ୍ୟଶାସ୍ତ୍ର, ନ୍ୟାୟ-ସାଂଖ୍ୟ-ଶାସ୍ତ୍ରୀ, ଓ ଶ୍ରୀଷ୍ଟ କଲେଜର ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀରଞ୍ଜାଧର ପଡ଼ିଆ ଏମ୍. ଏ. କେତେକ ସନ୍ଦେହ ମୋଚନ କରି ମୋତେ କୃତଜ୍ଞତା ପାଶରେ ଆବଦ୍ଧ କରି ଅଛନ୍ତି । ଉପାୟମାନ ଶିଳ୍ପୀ-ବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀଦିନନାଥ ପାଠୀ ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟ ଛବିଟି ଅଙ୍କନ କରି ମୋତେ ଆପ୍ୟାୟିତ କରିଛନ୍ତି ।

ବିନୟାବନତ

ଦରଦୀକବି

ହଂସବୃତ୍ତ

ପଟ୍ଟବସନ ନିନ୍ଦଇ ଯା'ର

ଦଳାହରିତାଳ କାନ୍ତି,

ସୁନ୍ଦର ପାଦପଦ୍ମ ଜଗାଏ

ମନ୍ଦାରମାଳ ଭ୍ରାନ୍ତି ।

ସସ୍ମିତ ରୁରୁ ମୁଖମଣ୍ଡଳ

ଶ୍ୟାମଳଭମାଳ ଅଙ୍ଗ ,

ଅନ୍ତରେ ମମ ବିରଜୁ ଗୋ

ସେହି ଚନ୍ଦ୍ରପୁ ଶିଖରଙ୍ଗ । ୧ ।

ଢେଙ୍କଗଲେ ଯେବେ ନନ୍ଦସଦନ ,
 ବରଜସୁବଜ୍ରା ଚିତ୍ତ-ମଦନ ,
 ଦୂତ ଅନ୍ତର ରଥେ,
 ମଥୁରା ନଗର ପଥେ ;
 ବିରହ-ବିଧୁର ରାଧିକା ଅଗାଧ-ଚନ୍ଦ୍ର-ସଲିଳେ ମଗ୍ନା
 କୃଷ୍ଣ-ପ୍ରସବୁ-ଲଗ୍ନା । ୨ ।

ମଦନ-ତାପ୍ତ ତା କଦନ ମୁକ୍ତି ଆଶେ,
 ସଦନ ବରଜ ଆଳିଏ ଯମୁନା ପାଶେ,
 ସଙ୍ଗତେ ନେଲେ ରାଧା,
 ଉପଶମିବାକୁ ଅଳ୍ପ ତାହାର କୃଷ୍ଣ-ବିରହ-ବାଧା;
 କିନ୍ତୁ ସେ କେଳିକୁଞ୍ଜେ ଚଳେଇ ମିଳନ ଛବି,
 ମୁକ୍ତିତା ହାସ୍ତ ! ବେଦନା ପୁଞ୍ଜି ମରମେ ଲଭି । ୩ ।

ସ୍ବଦନସ୍ଥାନ ରାଧା ଅପଘନେ,
 କମଳପଦେ ଆବର ସଦନେ,
 ସଜନୀ ଦୁଃଖ ଭ୍ରାଜି,
 ବେଢ଼ି ଶୈବିନେ ମୁଞ୍ଚିଲେ ଯେବେ
 ଅଶ୍ରୁ ସକଳ ଆଳି,
 ଅର୍କଚନ୍ଦ୍ରା କଲ୍ଲୋଳେ ଗଲୁ ଚାଲି । ୪ ।

ଅର୍କଚନ୍ଦ୍ରା—ଯମୁନା ।

ବିରହବାଧା ଲଭିଣୀ ରାଧା ଲଳିତା ଅଙ୍କଗତେ,
 ମୁକ୍ତା ଗଲେ କି ସତେ !
 ନଳିନୀ-ଦଳେ ଯମୁନା ଜଳେ ଓନ୍ତାଇ ଆଳିକୁଳ
 ବିଞ୍ଚିଲେ ହୋଇ ଚୁଳ;
 ଅଙ୍ଗବେଦନା ଉପଶମନର ଆଶେ,
 ବିଲେକି ଉଷ୍ମ ଶ୍ରୀସେ-
 କଣ୍ଠେ ତାହାର ଲବେ,
 ଶକ୍ତିତମନେ ବଂଚିଲେ କାଳ ହର୍ଷ-ମଧୁର-ରେବେ । ୫ ।

ବହୁଳ କମଳପତ୍ରେ ଶଯ୍ୟା ରତନେ କରି,
 ଶୁଆଇଦେଲେ ସେ ବିରହଣୀ ରାଧା ହସ୍ତ ଧରି;
 ଜଳ ଆହରଣେ ଅର୍ଜୁନପତ୍ର ପାଶେ,
 ଚଳଇ ସଜନୀ ଲଳିତା ଉଷ୍ମ ଶ୍ରୀସେ;
 ମନ୍ଦ୍ର-ମଧୁର-ସ୍ବନେ,
 କମ୍ପାଇ ଅପଦନେ;
 ଧବଳ ହଂସଟିଏ,
 ସମ୍ମୁଖେ ଦେଖାଦିଏ । ୬ ।

ହଂସେ ବିଲେକି ମନ୍ଦଗମନେ ଲଳିତା ଆଳି,
 ଉଲ୍ଲାସ ଲଭି ସମ୍ମୁଖେ ଗଲେ ତାହାର ଚାଲି;
 ଉଦ୍‌ବେଗଭରେ ଚିତ୍ତରେ ମନେ ମନେ,
 ସ୍ବର୍ଗେ ମିଳିଲୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠଦୂତ ଏ ଜଣେ,

ବାଞ୍ଛାବଦ୍ଧ ଏ ହଂସେ ପେଷିବା କଂସ ମଥୁରା ପୁର,
କୃଷ୍ଣ ସମୀପେ ରାଧାର ବିରହ ଦୁଃଖ ହୋଇବ ଦୂର । ୭ ।

ପ୍ରଣୟ ରୋଷ ବନ୍ଦି ମାନସ,
ମରାଳ ପାଶ ହୋଇଲେ ବଶ,
ଲଭଣ ତୋଷ ନୋହେ ସେ ଦୋଷ,
 ସନ୍ଦେଶ ଦେଲେ କଂସରପୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣେ;
ରାଧିକା ଶିଶ- ଭକତି ବଶ,
ମାନବ ପାଶ ଅବିଶ୍ୱାସ,
କାହାରେ ଲେଶ ଥାଏ କି ଗ୍ରାସ ? ,
 ହଂସେ ବିନୟୀ ହୋଇଲେକ ଅତତୁଷ୍ଟେ । ୮ ।

ବାସ ତୋ ପୂଜକଲେ,
ତୋଷ ନଳନାଦଲେ,
 ବିମଳ-ହୃଦୟ ତୁ ସାରସ,
ମୁଁ ଯେ ଅବଳାଜନ,
ଗଲି ତୋରେ ଶରଣ,
 ମାନସ ହୋଇଛି ମୋ ବିରସ;
ମହତ ଜନଠାରେ,
ଯାତନା କଲେ ବାରେ,
 ବିଫଳ କେବେ ହେଲେ ନୁହଇ,
 ତେଣୁ ତୋ ପାଶେ ପ୍ରାଣୀ ହୁଅଇ । ୯ ।

ବସୁର ହରି ଆମକୁ ତେଜଲେ ଘର୍ଷ ବବସ ସାମିନୀ,
 ବରହ-ଅଗ୍ନି-ତାପେ ବଦନ୍ତ ସବ ଏ ଗୋପକାମିନୀ,
 ହର୍ଷେ ରହିଲେ ମଥରା ନଗ୍ରେ,
 ହଂସ ରେ ତେଣୁ ତଳ ତୁ ବ୍ୟଗ୍ରେ,
 ହୋଇଣ ବାର୍ତ୍ତାବହ,
 କୃଷ୍ଣ ପୁରତେ କହ । ୧୦ ।

ମଙ୍ଗଳ ହେଉ ମାର୍ଗଗମନ ତବ,
 ବଦନବନ୍ଧନ ଯାହା ଏ ଅଭିନବ;
 ହର୍ଷ ବହିଣ ମନେ,
 ହଂସ ! ତଳ ତୁ କ୍ଷଣେ;
 ଦର୍ଶନେ ତୋର ଗତି,
 ହୋଇ ଉତ୍ସବ-ମତି;
 ଗୋପଣିଶୁଗଣ ଉଦ୍ଧାନେନ୍ଦ୍ରେ ରହି,
 ବିଲେକବେ ତୋତେ କୌତୁକସ୍ରବ ବହି । ୧୧ ।

କିଶୋରଶେଖର ଗୋପୀମନରେ କଂସ ଆଦେଶ ପାଳି,
 ମଧୁପୁର ଗଲେ ଚାଲି;
 ହାୟ ! ଅହର ରଥେ,
 ନିଶିଳ ବିଶ୍ୱବିଶାଳ ଜନପଥେ;
 ତଳ ସେ ମାର୍ଗେ ସଜ୍ଜନବର ତୁ ରେ,
 ଦୁର୍ଭରପେ ଆଜି ମିଳ ସେ କଂସପୁରେ । ୧୨ ।

ପାଣ୍ଡୁର ଦିଶେ ଗଣ୍ଡ ଗଳିତ-ବାସ୍ତୁଧାରୀର ଯୋଗେ,
 ଚଣ୍ଡ ମଦନ ଦଣ୍ଡ ହରିଣନେତ୍ରୀ ସତତ ଭୋଗେ,
 କୃଷ୍ଣଚରଣ ସଙ୍ଗ-ପ୍ରଣୟିନୀନେ,
 ହଂସ ରେ ! ତୋର ନିଶ୍ଚୟ ଥିବ ମନେ;
 ତଳ ଚଞ୍ଚଳ ଭୁରେ,
 କଂସ ମଥୁରା ପୁରେ । ୧୩ ।

ଜମ୍ବୁ-ଶ୍ୟାମଳ ଅର୍କତନୟା ମଧର ନାଭେ,
 ପିଇ ତୁ ଧୀରେ;
 ଚନ୍ଦ୍ରକରଣ ଧବଳକୋମଳ ପଦ୍ମନାଳେ,
 ଭାଷି ବାରେ;
 ବିଶ୍ରମି ଛୁପୁ ବହୁଳ-ବୃକ୍ଷପତ୍ତର,
 ଦଣ୍ଡିକ ସୁଖଭରେ;
 ହର୍ଷମାନସେ ଯାତ୍ରା ବିରତି ଅଗ୍ରେ,
 ତଳ ତୁ ମଥୁରା ନଗ୍ରେ । ୧୪ ।

ଅନ୍ଧର ଯେବେ କୃଷ୍ଣେ ବସାଇ ରଥେ,
 ବାହଲ ମଥୁରା ପଥେ;
 ଉଚ୍ଚେ ବିଳମ୍ବି ବ୍ରଜଅଜନା ଅଶ୍ରୁପୂର୍ବକ ନୟନେ,
 ଅନୁଗମିଲେ ଯେ ଅପୂର୍ବେ;
 ଅବଲମ୍ବ ସେ ମାର୍ଗ ଆଜ,
 ତଳ ଚଞ୍ଚଳେ ହଂସରଜ !

ସାର୍ଥକ ହେଉ ନାମ,
ପରମହଂସ ଧାମ । ୧୫ ।

ନିର୍ଜନେ ଦିନେ ମାପବୃକ୍ଷର ପରେ,
କୃଷ୍ଣ ପ୍ରଣୟରେ;
ପିନ୍ଧା ବସନ ଆମ୍ଭର ଦେଲେ ରଖି,
ଚନ୍ଦ୍ରତା ସବୁ ସଖୀ;
ସେହି କଦମ୍ବ ଫୁଣ୍ଡା ଘଷି ଆଜି,
ନ ଭେଦେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଘାଷ୍ଣ ରଖୁ ରାଜି;
ଗମନମାର୍ଗେ ତୋର,
ହରିବ କ୍ଳାନ୍ତ ଘୋର । ୧୬ ।

ସେହି କଦମ୍ବ ବୃକ୍ଷ ପରେ,
କାନ୍ତେ ଜାବୋଡ଼ି ହର୍ଷରେ;
ଶ୍ୟାମଲଗାନ୍ଧୀ ଶିଖିଲା ପିନ୍ଧି ସରଗେ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣବାସ,
ମନ୍ଦ୍ରମଧୁର ଶବ୍ଦ ବିରଚି ଥାଏ ସେ କାନ୍ତ ପାଶ;
କର୍ଣ୍ଣେ ବାଜି ସେ ଶବ୍ଦ,
ଦଣ୍ଡେ କରାଏ ପ୍ରବ୍ୟସ;
ଜଗାଏ ମାନସେ କୃଷ୍ଣ ବଂଶୀ ତାନ,
ଉଦ୍‌ବେଗ କରେ ବିରହ-ବିଧୁର-ପ୍ରାଣ । ୧୭ ।

ଭାବ ଗଦ୍‌ଗଦ ଚିତ୍ତେ,
ଗୋପ ଅଙ୍ଗନା ନିତ୍ୟ;

ସାତ

ସସତେଲ ରଚି ରସିକ କୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗେ,
 ଦଣ୍ଡନମିତ୍ର ବିତେ ଯହିଁ ନାନାରଙ୍ଗେ;
 ମାନସ ପଟଳେ ଚନ୍ଦ୍ର ଅଙ୍ଗତ କଥା;
 କସ୍ତୁରକଣ ମିଳେ ଯହିଁ ସବଥା;
 ହଞ୍ଜିଷକ ସେ ନୃତ୍ୟେ ମନ୍ତ୍ର ମଞ୍ଜୀବନେ,
 କୃଷ୍ଣର ତୁଲେ ବରଜଯୁବଣ ସଂଗୋପନେ । ୧୮ ।

କୁଞ୍ଜସମୀପେ ନିଆଳ ଲତକା ବେଷ୍ଟିତ କେଳିପୁର,
 ଦର୍ଶନେ ତାହା ହଂସ ତୋହର ଦୁଃଖ ହେବରେ ଦୁର;
 ମୁଗ୍ଧ ହେବ ତୋ ଚିତ୍ତଗହନ,
 ଶିପ୍ରଗତିରେ ଚଳି ତୁ ବହନ;
 କୃଷ୍ଣ ସମୀପେ ଗୋପ ଅଙ୍ଗନା ବାର୍ତ୍ତା ହିଅରେ ବେଗେ,
 ଗୁହ୍ୟକୁରେ ଉଦ୍‌ବେଗେ;
 ହଂସରେ ଏବେ କଂସ ବଲ୍ଲଭ କୃଷ୍ଣ ନଇଲେ ପାଶ,
 ବିଚ୍ଛେଦ ଲଭି ବ୍ରଜଅଙ୍ଗନା ଅଗରେ ହେବୁ ରେ ନାଶ । ୧୯ ।

ଦର୍ଶନେ କାମକେଳି କୌତୁକ ଥାଲେ;
 କାଳବିଳମ୍ବେ ଦୁଃଖ ଆମର ବଢ଼ିବ ଚିତ୍ତ ତଳେ;
 ଚୋପି ହଂସ ! ଦେଖ ଅନ୍ତର ଭରି,
 ମୁଗ୍ଧପରାଣେ ପ୍ରଣୟ ରଚିଲେ ଗୋପୀ ତୁଲେ ଯହିଁ ହରି;
 ନେତ୍ରେ ଯେବେ ତୁ ନ ଦେଖୁ ସେ ମଧୁ ଚକ୍ରମାନ,
 ବ୍ୟର୍ଥ ହେବ ତୋ ସୁଗୁଣ-ଗରିମା ହଂସ ! ଜାଣ । ୨୦ ।

କଣ୍ଠେ ବାଜୁଁ ସେ ବାଣୀ ନିନାଦ ଅରେ,
 ଗୁପ୍ତ ପ୍ରଣୟେ ମଉଁ ହୋଇଲେ ଗୋପ ଅଙ୍ଗନା ଖରେ;
 ମୂଳ ସାକ୍ଷୀ ତା' ଲତାବେଷ୍ଟିତ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଯେ ଗିରି,
 ଦର୍ଶନେ ତହିଁ ପ୍ରଣୟୀ କୃଷ୍ଣ ଅଗ୍ନି-ଶଯ୍ୟା ଶିରୀ;
 ହର୍ଷିତ ହେବ ମତି,
 କର ଚଞ୍ଚଳ ଗତି । ୨୧ ।

ଅହଂପ୍ରତିନେ ଜନ, ଜନପଦ ଧୂଃସ ହେବାର ଜାଣି,
 ଇନ୍ଦ୍ର କୁପିତେ ପ୍ରହାର ବଜ୍ର ପକ୍ଷ ଦେଲେକ ହାଣି;
 ଧୂଃସିବାକୁ ସେ ବୃନ୍ଦାବନ,
 ଇନ୍ଦ୍ରର ଯେବେ ବଳିଲ ମନ;
 କୃଷ୍ଣ ଧରିଲେ ହସ୍ତେ ଅହଂ, ଲଜ୍ଜିତ ସୁରପତି,
 ପବିତ୍ର ସେହି ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଯେ ବିଶ୍ୱାତ ତେଣୁ ଅତି । ୨୨ ।

ଚପଳ ଶବ୍ଦବୃନ୍ଦ ବିରହ ଦୁଃଖେ ସୁମରି କୃଷ୍ଣେ,
 ଗୋବର୍ଦ୍ଧନର ତମାଳକୁଞ୍ଜେ ମାର୍ଗ ଚାହିଁ ସତୃଷ୍ଣେ;
 ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରା କଲ୍ଲୋଳରେ,
 ଶୀତଳ ହେବ ତୋ ପକ୍ଷ ଖରେ,
 ସୁଶୀତଳ ତୋର ପକ୍ଷପବନ ବାଜି
 ଦଞ୍ଚିବ ଗୋପୀ ହୃଦୟନ୍ତ୍ରୀପରାଜି । ୨୩ ।

ଦେଖିବୁ ହଂସ ! କୃଷ୍ଣର କେଳବନ,
 ଯହିଁ କଦମ୍ବ ବୃକ୍ଷ ବିରାଜେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣରେ ଅଗଣନ;
 ପୁଲକିତବସୁ କୃଷ୍ଣ ଯେସନ ଦର୍ପକ-ଶର-ପାତେ,
 ମାପସୁମନର ଶୋଭା ଧରେ ସେହି ମତେ;
 ନେତେ ଯେବେ ରେ ନ ଦେଖୁ ସେ ଶୋଭା ଆହା,
 ବ୍ୟର୍ଥ ହେବ ତୋ ପ୍ରଣୟରସିକ କୃଷ୍ଣଭକ୍ତି ଯାହା । ୨୩

ମୃତ୍ୟୁ ଲଭୁଁ ସେ ଅରିଷ୍ଟାସୁର ବୃନ୍ଦାବନର ଶୋଭା,
 ହଂସରେ ଦେଖ ମମ୍ମ ପରଶୀ ମନୋଞ୍ଜ ମନଲୋଭା;
 ଶରଦ ବାରିଦ ଧବଳବର୍ଣ୍ଣ ନିରେଖି ଯକ୍ଷଚର,
 କୈଳାସ ମଣି ଶିଖର ଉତ୍ତ୍ୟୁ ଆଶ୍ୱେଷଣ ଚପୁର;
 ଦର୍ଶନେ ଯାର ଭ୍ରମ ଜାତ ହେଲ ଧନଦ ଭୃତ୍ୟ ମନେ,
 ହଂସ ! ଦେଖ ରେ କ୍ଷଣେ । ୨୪ ।

ହଂସରେ ଚଳ ଭୁବିତେ କଂସପୁର,
 କୃଷ୍ଣ ବିରହ ସନ୍ତାପ ହେଉ ଦୂର;
 ଯେ ଦିନୁ କୃଷ୍ଣ ଗୋପସୁରୁ ଗଲେ ବୁଲି,
 ଦର୍ପକ ବାଣେ ପୀଡ଼ିତା ସକଳ ଆଳି;
 କଳରବ ତୋର କଣ୍ଠେ ଶୁଣି,
 କୃଷ୍ଣ ନୟନ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି;
 ମୁକ୍ତିତା ହେବେ ବ୍ରଜ ଅଙ୍ଗନା ଯେଣୁ,
 ଚଳ ଚଞ୍ଚଳ ତେଣୁ । ୨୫ ।

ବିଶ୍ରାମ ନେବ ଶୁଣିର ବନେ ତହିଁ,
 ବ୍ୟାପ୍ତ ଗଗନେ ଶାଖା ଚୌଦିଗେ ଯହିଁ;
 ଦଞ୍ଚ କୃଷ୍ଣପଦ ବହୁଳ ସୁଧର ତା'ର ଶୋଭା,
 ଦୃଶ୍ୟ ସେ ମନଲୋଭୀ;
 ଶୁକୁବର୍ଣ୍ଣ ତୁମର ସଙ୍ଗ ଲଭି,
 ଶଙ୍ଖ ଚକ୍ର ସମେ ସମ ଦିଶିବ ସେ ମଧୁ ଛବି । ୨୭ ।

ବ୍ରହ୍ମା ନୟନୁଁ ବିଗଳିତ ହେଉଁ ସୁଦ୍ଧ ବ୍ରହ୍ମା-ବନ,
 ଜନ୍ମ ଛୁ ତହିଁ ଗୁଳ୍ମଲତା ସଙ୍ଗରେ ଅଗଣନ;
 ଶିପ୍ରଗତିରେ ଚଳ ତୁ ଇଷ୍ଟ ସେବି,
 ମୁଗ୍ଧ ହେବେ ତୋ ଦର୍ଶନେ ବନଦେବୀ;
 ମରାଳବର ! ତୁ ବ୍ରହ୍ମାବାହନ ଯେଣୁ,
 ଦର୍ଶନେ ତୋର ବିଧି ଆଗମନ ସବେ ମଣିବେ ତେଣୁ । ୨୮ ।

ମୁଷ୍ଟିଲେ ଯେବେ ଅଶ୍ରୁ ନୟନୁଁ ବରଜବାଳୀ,
 କୃଷ୍ଣ ଗମନ ଦୁଃଖ ମାନସେ ସତତ ଭାଳି;
 ଦର୍ଶନ ଆସେ ମୁଗ୍ଧନୟନେ ଯମୁନା ଖାଲେ,
 ହୃଦୟସ୍ଥାନେ ଦରପପଦ୍ମେ ଚଳିଲେ ଧୀରେ;
 ପିଞ୍ଜିଳ ଆଜି ଅଶ୍ରୁ ପତନେ ସେ ରାଜପଥ,
 ସ୍ଥଳିତ ଚରଣ କମ୍ପିତ ଉର ମର୍ମାହତ । ୨୯ ।

ଶୁଣିର—ବୃକ୍ଷବିଶେଷ, ପ୍ରଶସ୍ତବନ—ପ୍ରେମାଶ୍ରୁ, ବିଧି-ବ୍ରହ୍ମା

ଏଗାର

କୌତୁକ-ବଣେ ମଉମାଧବ କାଳୟ ଶିରେ,
 ନର୍ତ୍ତନେ ଅନ୍ନ ମସ୍ତକମଣି ପତନେ ଧୀରେ;
 ଧୂମବର୍ଣ୍ଣ ଧରିଲ ସେ ହ୍ରଦ ଅମ୍ବୁରାଣି,
 ଘରପ୍ରାନ୍ତେ ତା ପୁଷ୍ପିତ ମାପ ମଉଦ୍ରାସୀ;
 ପୁଣ୍ୟ ମଧୁର ସେ ଜଳପାନେ,
 ଧନ୍ୟ ମଣିବୁ ତୋହର ପ୍ରାଣେ । ୩୦ ।

ଅର୍କତନୟା ପ୍ରାନ୍ତେ ବିରାଜେ ଦେଖ ସେ ବୃନ୍ଦାବଣ,
 ସୌରଭମୟ ଭୂଲସୀବୃକ୍ଷ ପୁଣ୍ୟଗାନ୍ଧୀ ଅତି;
 ଦନଜବରାଣୀ ବିରହ ଦୁଃଖେ ବାଳୀ,
 ଦଗ୍ଧ ପରାଣେ ହେଲେ ଯେବେ ନିଉଛୁଳି;
 ନିର୍ମଳ ମନେ ବୃନ୍ଦାବଣର ପଦେ,
 ଆଶ୍ରୟ ନେଲେ ଭକ୍ତିର ଗଦଗଦେ । ୩୧ ।

ଲଘି ତୁରିତ ଏକାଦଶବନ ଗୁଞ୍ଜିତ କେକାରବେ,
 ଆମଗହଳ ବଜ ମଧୁବନେ ହଂସ ! ତଳ ରେ ଲବେ;
 ନିର୍ମଳ ଯା'ର କୀର୍ତ୍ତି ଚରାଳ ଗଗନେ,
 ଶୁଭ୍ର କରଇ ଗଗନବନ୍ଧ ସଦନେ;
 ସେହି ସେ ଯାଦବ ନରେ;
 ହଂସ ତଳ ରେ ବ୍ୟଗ୍ରେ । ୩୨ ।

କେଳାସ ସମ ଦୃଶ୍ୟ ବହୁଳ ଉନ୍ନତ ନିକେତନ
 ସ୍ତମ୍ଭ ଶୋଭିତ ସଦୃଶକଳ ପୁଷ୍ପିତ ଉପବନ,

ଦନ୍ତୁନବରାଣୀ—ବୃକ୍ଷ, ନିକେତନ—ଗୃହ, ସଦ—ଗୃହ ।

ଅକତନୟା ରାଜେ ମଧୁପୁଷ୍ପ ପାଶେ,
 ପାନକର ତାର ମଧୁ ମାର ଉଲ୍ଲାସେ;
 ହଂସ ରେ ! ବାରେ ଦର୍ଶନେ ମଧୁପୁର,
 ହର୍ଷ ଲଭୁବୁ ଦୁଃଖ ହୋଇବ ଦୂର । ୩୩ ।

ଶଙ୍କର ଅନୁଚର ସେ ବୃଷଭ ଭକ୍ଷର ଯହିଁ ତୃଣ,
 ବ୍ରହ୍ମବାହନ ମରାଳ ଭକ୍ଷେ ପଦ୍ମନାଳିକା ପୁଣି;
 କାଞ୍ଚିକେପୁର ମୟୂର ଭୃଞ୍ଜେ ସର୍ପ ସକଳ ଯହିଁ,
 ଇନ୍ଦ୍ରବାହନ ଐଶ୍ବର୍ୟ ଯେ ଶଲ୍ୟା ଖାଏ ତହିଁ । ୩୪ ।

ସ୍ଥଳିତ ବସନା ସଂଜ୍ଞା ବିମନା ରାଧା,
 କଣ୍ଠେ ଜୀବନ ଲଭୁ ଏ ବିରହ ବାଧା;
 ଛିନ୍ନ ହୋଇଛି କଣ୍ଠ ମୁକ୍ତାମାଳା,
 କୃଷ୍ଣ ସୁଗୁଣ କର୍ତ୍ତନ ଶୁଣି ବାଳା;
 ଉନ୍ନାଦିନୀ ସେ ହୁଅଇ କ୍ଷଣକୁ କ୍ଷଣ,
 ଦର୍ଶନେ ଦଶା, ହୃଦିବେ କୁଳଟାଟଣ । ୩୫ ।

ଉନ୍ନାଦିନୀ ସେ ସୁନ୍ଦରୀ ରାଧା ଥରେ ଭାବ ଗଦ୍‌ଗଦେ,
 ଲକ୍ଷ୍ମୀରସରେ ରଞ୍ଜିତ କଲ ତାହାର ଦକ୍ଷ ପଦେ,
 ବିଭ୍ରମେ ବାମନରଣ ରହିଛି ଖାଲି,
 ସଂଭ୍ରମବଶେ ଉପହାସ କଲେ ଆଳି;
 କୃଷ୍ଣ ପ୍ରଣୟେ ଉନ୍ନାଦିନୀ ସେ ନାଶ,
 ଗୋପବନ୍ଦିତାର ନିନ୍ଦା ଲଭଇ ଭାରି । ୩୬ ।

ଶଲ୍ୟା—ଶାଲ୍ୟ ଶାବ, ପାଣି କେନ୍ଦୁଣ ।

ଦେଶ ସମ୍ମୁଖେ କଂସ ବିଜୟା କୃଷ୍ଣ ଆମ,
 ଅଶୋକ ପୁଷ୍ପେ ମଣ୍ଡିତ ହୋଇ ପୂର୍ଣ୍ଣକାମ;
 ଦର୍ଶନେ ତାହା ପୁର ନରନାରୀ,
 ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁଖ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋ ଭାରି;
 ଦେଶ ଗବାକ୍ଷ ପୁଟେ,
 ପୀରତ-ଉତ୍ସ କୁଟେ;
 ଅନ୍ତର ଭରି ଦର୍ଶନ ଆଶେ ଗୋପଅଙ୍ଗନା ମେଲେ,
 ବ୍ୟଗ୍ର ପରାଣେ ଉତ୍ସୁକତାର ଲକ୍ଷ ଜୁଆର ଖେଳେ । ୩୭ ।

କାନ୍ତ ଚରଣ ଘୁଳି ଏକାନ୍ତେ ଚନ୍ଦ୍ରିତ ମନେ ରାଧା,
 ଉଦ୍ଧୃତ ଆପିନ ଦୃଷ୍ଟି ତାହାର ଲଭଣୀ ବିରହ ବାଧା;
 କଷ୍ଟେ ତାହାର ଶୁଣାଅ ହେ ମଧୁବାଣୀ,
 ବିରହ-ବନ୍ଧିତାପେ ସେ ଦର୍ପଣ, ଆର୍ତ୍ତା;
 କୃଷ୍ଣ ଆଗମ ଅପୁନେ,
 ଚାହିଁଛୁ ଆଶାୟୀ ନୟନେ;
 ପଙ୍କଜମୁଖୀ ରାଜି
 କୃଷ୍ଣ-ପ୍ରଣୟବାଇ । ୩୮ ।

“ଲଜ୍ଜା ବରଜ କୃଷ୍ଣେ ସୁମର କାନ୍ଦେ ବରଜବାଳୀ,
 ସୁ ନୟନେ ଆଜ ଦେଖ-ହେ କୃଷ୍ଣ ! ନିଷ୍ଠୁର ଗୋପନାରୀ,”
 ହଂସ ! ଭୁବିତ ଦିଅ ଏ ବାଣୀ କୃଷ୍ଣେ,
 ମାର୍ଗ ଚାହିଁଛୁ ଗୋପବାଳା ଅତି ତୃଷ୍ଣେ;
 ପୀରତ ବଚନ-ଜଳ୍ପୀ ମଧୁର ରମଣୀ ପର
 ବାକ୍ୟ ଶୁଣି ତୁ ନ ହେବୁ ଚାହିଁରେ ଆମୃତରା । ୩୯ ।

ଚଉଦ

କୃଷ୍ଣର ସେହି ଚନ୍ଦ୍ରବଦନେ ଭାଗ୍ୟବଳେ,
 ମଧୁପୁର ନାଶ ଦର୍ଶନ କରେ ହଂସ ! ଖରେ;
 ହର୍ଷମାନସେ ବିତାଏ ବିବସ ଯାମିନୀ,
 ମୁଗଧପରାଣେ ଆଜି ମଧୁପୁର କାମିନୀ;
 ଦେଖି ସେ ଦୃଶ୍ୟ ପଶିରାଜ !
 ସାଥକ କର ନେତ୍ର ଆଜି,
 କିନ୍ତୁ ଆମେ ଏ ବରଜବାଳୀ,
 ମୃତ୍ୟୁ ଦୁଆରେ, କୃଷ୍ଣେ ଭାଜି ! ୪୦ ।

ପ୍ରବେଶି ମଧୁର ନଗ୍ରେ,
 ହଂସ ବିଲେକ ଅଗ୍ରେ;
 ସଜ୍ଜିତ ଯଦୁବଂଶୀ ସଦନ,
 ନବାଗତ ଚଢ଼ି ବିଭ୍ରମମନ;
 କୃଷ୍ଣସଦନ-ଉଦ୍ଦେ ଉଡ଼ଇ ବିଜୟବାନା,
 ପୁଣି ଗଗନମଣ୍ଡଳ ଧରେ ବର୍ଣ୍ଣ ନାନ ;
 ଦଣ୍ଡେ ମାତ୍ର ବିଶ୍ରାମ ଲଭି ତହିଁ,
 ବାର୍ତ୍ତା ଦିଅ ତୁ କୃଷ୍ଣେ, ଥିବେ ସେ ଯହିଁ । ୪୧ ।

ଅନ୍ଧଃପୁର ସଦୃଶିଖର ରାଜି,
 ଶୁଟିକ କଳସେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଛି ଆଜି;
 ମଣିମାଣିକ୍ୟ ରତ୍ନ ଖଚିତ ଚଞ୍ଚୁଚରଣ ଯୁକ୍ତ,
 ମରାଳ ମୂର୍ତ୍ତି ଶୋଭାପାଏ ତହିଁ ଦେଖ ରେ ହଂସଦୁତ !

ପଦର

ବିଲେକି ନୟନେ ଛଦ୍ମମରାଳେ,
ବ୍ରହ୍ମା ଆଗମ କେହୁ ଅବା ଭାଳେ;
ଦର୍ଶନେ ଚୋର ହର୍ଷ ଲଭିବେ ମଧୁରାୟବତୀ ପରା,
ଅଭିନୟନେ ମୁଗ୍ଧ କରିବେ, ହେବୁ ରେ ଆମ୍ବୁହର । ୪୨ ।

ଭବିଷ୍ୟେ ଯେବେ ସଂଯମ ଘେନି ଆସିଲା ବୃନ୍ଦାବନେ,
କଂସ ଆଦେଶେ କୃଷ୍ଣେ ଘେନି ସେ ଚଳିଲା ହର୍ଷମନେ,
ଗୋପଅଙ୍ଗନା ସକଳେ,
ଦରପପରାଣେ ବିକଳେ ;
ଜଣ ଜଣ କରି ଅପିଲେ ଶୁକ କୃଷ୍ଣକରେ,
ନିଜ ନିଜ ମଧୁ ପ୍ରଣୟ ଚରିତ ବଞ୍ଚି ଶରେ,
କୃଷ୍ଣେ ଲେଉଟଇ ମଉପରାଣେ ଗୋପଅଙ୍ଗନା ଆଜି,
ଅନ୍ୱେଷି ସିନା ଯମୁନା ପୁଲନେ କୁଞ୍ଜ ବିପିନ-ରଜ । ୪୩ ।

ମୟୂର ପୁଞ୍ଜ ଶୋଭିତ କୃଷ୍ଣ ବାହୁଡ଼ିବେ ଗୋପପୁର,
ଚଞ୍ଚଳେ ସିନା ଗୋପଅଙ୍ଗନା ସନ୍ତାପ କର ଦୂର;
ଶୁକସାରିକା ଯେ କୃଷ୍ଣପାଶେ,
ବର୍ଣ୍ଣେ ଦୁଃଖ ମଧୁରଭାଷେ;
ପୈର୍ଯ୍ୟ ଆପି ଗୋ ବ୍ରଜଅଙ୍ଗନା ସକଳେ,
କାନ୍ଦ ନା ଆଉ କୃଷ୍ଣ ବିରହ ବିକଳେ;
ଅଗରେ ଆସିବେ ଫେରି,
ମାର୍ଗେ ଥାଅ ଗୋ ହେରି । ୪୪ ।

ସୋହଲ

ହର୍ମ୍ୟ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବେ ବିଲେକ ଅଗୁରୁ-ଧୁମ୍ବ ଶିଖା,
ନବଜଳଧର କାନ୍ତି ଯା ପାଶେ ପଡ଼ଇ ଫିକା;

ପୁଞ୍ଜ ଟେକି,

ମୃଗ୍ୟ ପରାଣେ ନୃତ୍ୟନିରତ ମଉ କେଳୀ;

ଦର୍ଶନେ ତାହା ମାନସେ ଲଭିବୁ ଶାନ୍ତି,

ରମ୍ୟ ମୂରତି ନବଜଳଧର କାନ୍ତି;

ସମ୍ମୁଖେ ହେଉ ବରଜବିହାରୀ ଶୋଭା,

ହର୍ଷ ଲଭିବୁ—ଦୃଶ୍ୟ ସେ ମନଲେଭା । ୪୫ ।

କଂସ ନବର ମଧ୍ୟରାଗେ,

ହଂସ ରେ ! ତହିଁ ଦେଖିବୁ ଆଗେ;

ବାତାୟନ-ପଥେ କୃଷ୍ଣର କେଳିବାସ,

ମୁକ୍ତାଗୁଚ୍ଛେ ଚିନ୍ତିତ ଯହିଁ ଫୁଟିକ ସ୍ତମ୍ଭ ପାଶ;

ଭୃତ୍ତି ସକଳ ଚିନ୍ତିତ ହେମବର୍ଣ୍ଣେ ତହିଁ,

କୃଷ୍ଣବାନ୍ଧବିତ ସକଳ ଖୋଦିତ ଯହିଁ । ୪୬ ।

ସଦନ ଦୁଆରେ ମର୍ଦ୍ଦତମୟ ଯନ୍ତ୍ରି ଥାଏ,

ମଉମୟର ରାସେ ଯହିଁରେ ନିଦ୍ରା ଯାଏ;

ମଣିମୟ ସେହି ଯନ୍ତ୍ରି ପରେ;

ବିଶ୍ରମି ତଳେ ଶାନ୍ତିଭରେ;

କୃଷ୍ଣର କେଳି ଛବି,

ମର୍ମେ ତୋ ଅନୁଭବ;

ଦଣ୍ଡେ ମାତ୍ର ହେବୁ ରେ ଆତ୍ମହରା,

ମୃଗ୍ୟ ହୋଇବ ଚିତ୍ତ ଗହନ ପରା । ୪୭ ।

ହେମବର୍ଣ୍ଣେ—ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାକ୍ଷରରେ ।

ସତର

କୋମଳ ଧବଳ ତଳୁ ଶୋଭିତ ପଲଙ୍କରେ,
ଶୟିତ କୃଷ୍ଣ ଦେଶିବୁ ହଂସ ପ୍ରଣୟରେ;
ସ୍ବପୁରନ୍ଦରୀ ଶୋଭା,
ଆହା ଜନମନ ଲେଭା;

ଭୁଜ ଉପଧାନେ ବିରାଜେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ସମ,
କୃଷ୍ଣର ମୁଖମଣ୍ଡଳ-ଶୋଭା ସେ ଅନୁପମ । ୪୮ ।

ଗଣ୍ଡଯୁଗଳେ କୁଣ୍ଡଳ ଆହା ଶୋହେ;
ନିନ୍ଦିତ ଯମୁନା କଲ୍ଲୋଳ ମନ ମୋହେ;
କୌଷେୟବାସ କାଞ୍ଚନ ଆଭା ଧରେ;
ଇନ୍ଦ୍ର ସାଥେ ହରି ପ୍ରତ୍ୟୟ ଖରେ;
ଦର୍ଶନେ ତାହା ରକ୍ଷେ,
ପୂଲକ ଜାଗିବ ବକ୍ଷେ । ୪୯ ।

ଯଦୁକୁଳପତି ସନ୍ନିଧାନେ,
ହର୍ଷିତ ମନେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାଣେ;
କରେ ଅଙ୍ଗୁର କାର୍ତ୍ତିଗାନ,
ପୁରାଣର ଇତିବୃତ୍ତମାନ ।
ଗୋପ ଅଙ୍ଗନା କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣି,
ଯା' ନାମ, ଶଙ୍କା ଥାନ୍ତି ଚୁଣି;
ମଣିମୟ ସେହି ପ୍ରମୁପାଶେ,
କୁରୁକୁଳଗାଥା ବର୍ଣ୍ଣେ ହାସେ । ୫୦ ।

ତଳୁ—ଶେଉ, ଉପଧାନ—ତଳିଆ ।

ଯଦୁକୁଳ ଅବତଂସ ବାସେ,
 ଆଜ୍ଞା ପାଳନେ ଉଭୟ ପାଶେ;
 ସାତ୍ୟକି କୃତବର୍ମା,
 ଉଦ୍ରା ଯେ ପୁଣ୍ୟକର୍ମୀ;
 ଶୂମର ଚଳାଏ ଉଦ୍ଭବ ହରିଭକ୍ତ,
 କୃଷ୍ଣ ପ୍ରଣୟାସକ୍ତ
 ଗୁରୁପଦ ସେବେ ନିର୍ଭୟ ମନେ ଶିଷ୍ୟ ଯଥା,
 ଶୁଭ ମାନସେ ପକ୍ଷଜପଦ ସେବେ ସେ ତଥା । ୫୧ ।

ହସ୍ତଯୁଗଳ ସମୁମେ ଯୋଡ଼ି ରହି,
 ସମ୍ମୁଖେ ଉଦ୍ରା ଭକ୍ତ ଗରୁଡ଼ ତହିଁ;
 ଯେତେବେଳେ ହରି ଶ୍ରୀମୁଖ ଆଜ୍ଞା ପାଏ,
 ସଭର ଅନୁରକ୍ତ ପରାଣେ ଧାଏଁ;
 ସେକାଳେ ବିଶାଳ ପକ୍ଷଯୁଗଳ ଶବ୍ଦ,
 ମାନବ କର୍ଣ୍ଣଯୁଗଳ କରାଏ ପ୍ରବ୍ୟସ;
 ଶଙ୍କା ପୂରିତ ଉରେ,
 ଜନପଦବାସୀ ଚକିତେ ଥାନ୍ତି ପୁରେ । ୫୨ ।

ବର୍ଣ୍ଣ ନ ପାରେ ବ୍ରହ୍ମା ସେ ସୁମହାନ,
 ଘାସ୍ତ ଚରଣ ଅଙ୍ଗୁଳ ଗୁଣ ମାନ;
 ସ୍ନିଗ୍ଧ ମଧୁର ମୁଖି ବିଲେକି ଥରେ,
 ମୃଗ୍ୟ ହୋଇଲୁଁ ଗୋପଅଙ୍ଗନା ଖରେ;
 ଚମ୍ପଣୀସୁଲଭ ଚପଳତା ବଶେ ଦୁଃସାହସ ଏ କର୍ମେ,
 ଅଜ୍ଞାନବଶେ ମଜ୍ଜି ସକଳେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଏ ଦୁଃଖ-ମର୍ମେ । ୫୩ ।

ଉଣେଇଶ

ବ୍ରହ୍ମା ହରଣ କରି ଗୋପବାଳ ଥରେ,
 ସନ୍ଧ୍ୟା ସ ଲଭି ଅର୍ପିଲେ ପଦତଳେ;
 ପ୍ରଣମି କୃଷ୍ଣ ପଦେ ଅଗଣନ ତହିଁ,
 ଉପାଟିଲେ ସେ ନିଜ ଶିରକେଶ ସହି;
 ବିଜ୍ଞାନା ଯତି ନାରଦ ଦୃଷ୍ଟି ପଥେ
 ବିଲୋକଇ ଯାରେ ବଦନ ହୃଦଗତେ । ୫୪

ଶ୍ରୀହରି ରମ୍ୟ ପଦ ଦର୍ଶନେ ପଦୁ ଶୁଣି,
 ସଦୃ ରଗିଲେ ସଲିଳ ବିରୁଚି ହର୍ଷେ ଆସି;
 ଧୂଳିକାରି ହିମ ଅମ୍ବୁର ଅବରୁର,
 ବୃଷ୍ଟି କରଇ ହିମକରେ ନିଶା କାଳ;
 ତେ ଶତ ବାର ବନ୍ଦ୍ୟ ସେ ପାଦପଦ୍ମ,
 କୋଟି ନମସ୍ୟ ଧନ୍ୟ ସେ ଶୋଭା ସଦୃ । ୫୫ ।

ମର୍ଦ୍ଦତମଣି ପ୍ରମୁଦତମ ଯୁଗଳ ଜାନୁ,
 ନନ୍ଦେ ଉଲଟ ରମ୍ଭା ଆହା ସେ ସୁଶ୍ରୀ ଭାନୁ;
 ନେତ୍ରେ ନିରେଖି ଗୋପଅଙ୍ଗନା ସେ ମଧୁ ଶୋଭା
 ସ୍ନିଗ୍ଧ ମଧୁର ମୃଗ୍ୟକର ସେ ମାନସଲୋଭା;
 ସେ ଜାନୁ ଯୁଗଳ ପ୍ରମେ ଆଶ୍ରା କରି
 ବଳ ବରଜଯୁବତୀ ଚିତ୍ତ-କରା । ୫୬ ।

ସୁଶ୍ରୀଭାନୁ—ସୁଦୟାଶେଷ.

କୃଷ୍ଣର ନାଭିମଣ୍ଡଳେ ଯେଉଁ ଅବ୍ଜ ଲେଟି,
 ସମ୍ଭବ ତହୁଁ ବ୍ରହ୍ମା, ସର୍ଜେ ବିଶ୍ୱକୋଟି;
 ସରସୀ ଭୂଲ୍ୟ ଦିଶେ ତାହା ଗୋପୀ ତସେ,
 ଶଯ୍ୟା ପରାୟ ବିହରନ୍ତି ତା' ବସେ;
 ସେ ନାଭି-ସରସୀ ପୁଲ୍ଲ-ପଦ୍ମ,
 ସୁସ୍ଥିକର୍ତ୍ତା ବ୍ରହ୍ମା ସଦ୍ମ । ୫୭ ।

ରମ୍ୟ ସିବଳି ଉଦରପ୍ରାନ୍ତେ ଶୋହେ,
 ବସେ ସୁମନ-ମାଳିକା ମାନସ ମୋହେ;
 କୌଷେୟବାସେ ମଣ୍ଡିତ କଟିଦେଶ
 ବଞ୍ଚି ନୋହେ ସେ ଶୋଭା ପରିପାଟୀ ଲେଶ;
 ଯଶୋଦା ସେ ମୁଖ ଗହ୍ୱର-ପଥେ କୃଷ୍ଣ ଉଦରେ ଥରେ,
 ବିଶ୍ୱ ସୁକଳ ନେସେ ଦେଖିଲ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ଖରେ । ୫୮ ।

ବନମାଳାଶୋଭା କୃଷ୍ଣ ଉର,
 ମୋହେ ଗୋପବାଳା ଚିତ୍ତପୁର;
 ଦର୍ଶନେ ଯାର ଅବ୍ଜନୟନା ବରଜନାଶ୍ରୀ,
 ଦର୍ପକ ସମ ଚିତ୍ତେ ଚନ୍ଦ୍ର ହୋଇଲେ ଦାରି;
 କୌପୁରୁଷମଣି ଶଦ୍ୟୋତ ପ୍ରଭା ଗୁଣ,
 ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ ଶ୍ରୀପତି କଣ୍ଠେ ପୁଣ;
 ବକ୍ଷଶୋଭା ସେ କୌପୁରୁଷମଣି କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟର ତେଜ,
 ନିନ୍ଦଇ ଖରେ, ରବିପାଶେ ଯଥା ଶଦ୍ୟୋତ ଜ୍ୱଳ ହେଜ । ୫୯ ।

ଇନ୍ଦ୍ରମାଳର ପ୍ରମୁଦୁଗଳେ ନିନ୍ଦେ ଯା' ବେନିଭୁଜ,
 କେୟୁରଭୂଷିତ କେଶୀହନ୍ତକ ଧନ୍ୟ ସେ ବଳାନୁଜ;
 ଉନ୍ମାଦିନୀ ସେ ଗୋପୀଭୁଜମାଳ କଣ୍ଠେ ଶୋହେ,
 ମନ୍ତ୍ରମାନସେ ମୁଗ୍ଧ ପରାଣେ ଚିତ୍ର ମୋହେ;
 କସ୍ତୁରବାସେ ବରଜବାଳା,
 ହର୍ଷେ କଲେକ ହୃଦୟମାଳା । ୧୦ ।

ନବ ଲବଣ୍ୟ କଲ୍ଲୋଳ ଅଗଣନ,
 ବିଚ୍ଛରେ ମୁଖମଣ୍ଡଳୁଁ ଘନ ଘନ;
 ମୃନ୍ଧ ମଧୁର ଚିତ୍ର,
 ପ୍ରଣୟ ଶ୍ରବନା ସିନ୍ଧୁ;
 ଚଞ୍ଚଳ ଭୂରୁବଲ୍ଲୀ ଯୁଗଳ,
 ହାସ୍ୟ ପୀୟୂଷ, ଅବା କେଳି ଘର;
 ସମ୍ପଦମୁଖେ ଦର୍ଶନପଂକ୍ତି 'ଯା'ର,
 ମୁକ୍ତାମାଳାର ପ୍ରତ୍ୟୟ ବାରବାର । ୧୧ ।

କୃଷ୍ଣ ମଧୁର ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣନେ ଅକ୍ଷୟ ମୁଁ ଯେ ହଂସ !
 ବାକ୍ୟେ କି ଅବା ବର୍ଣ୍ଣିବି ଯଦୁବଂଶର ଅବତଂସ;
 ନେତ୍ରଯୁଗଳେ ଦର୍ଶନ କଲେ ଥରେ,
 କରକୁ ରେ ଉପଲବଧି ସେ ରୂପ ଶରେ;
 ଚନ୍ଦ୍ରସୁ ସେହି ମୁକ୍ତି ଧାମ,
 ଦର୍ଶନେ ହେବୁ ପୂର୍ଣ୍ଣକାମ । ୧୨ ।

କେଶୀହନ୍ତକ ବଳାନୁଜ—କୃଷ୍ଣ ।

ବାରଣ

ମଦକଳରବ ହଂସୀ-ସୁରତ-ମୁଗ୍ଧମତ ରେ ହଂସ !
 ଦେଖି ସେ ମୁଗ୍ଧା ମଧୁପୁର ବଧୂ ମେଲେ ଯଦୁ ଅବତଂସ;
 ସେକାଳେ ଗ୍ରାମ୍ୟ ବରଜ ଯୁବତୀ କଥା,
 ବର୍ଣ୍ଣିବୁ ନାହିଁ ଫଳ ହେବ ଅନ୍ୟଥା;
 ଗ୍ରାମ୍ୟରମଣୀ ନମ୍ର ବିନତ ଶ୍ରାବ୍ୟ କି ସେତେବେଳେ ?
 ସୁଧାତପ୍ତର ରସନା ଲୋଡ଼ି କି ଅମ୍ଳାତକ ହେଲେ ? । ୭୩ ।

ମଉକେକଳ ଉଚ୍ଚ କୁଜନେ ପରିତ ବୃନ୍ଦାବନ,
 ପ୍ରସ୍ତୁତି ସେ ବନମଲ୍ଲିକା ଗନ୍ଧ ଆମୋଦେ ଦନ;
 କର୍ଣ୍ଣେ ଶୁଣି ସେ ଶବ୍ଦ,
 ଦଣ୍ଡେ ହେଉଁ ରେ ପ୍ରବ୍ୟ;
 ଅଙ୍ଗ ପୂର୍ଣ୍ଣକେ ମନ୍ଦବାତେ,
 ଦର୍ପକ ବାଣେ ଅକସାତେ;
 ଦର୍ପ ପରଶେ ଘର୍ଦ୍ଦ ଦବସ ସାମିନୀ,
 କହିବୁ ହଂସ ! ଯାପୁ ଆମେ ଗୋପକାମିନୀ । ୭୪ ।

ଗୋଷ୍ଠ-ବାହୁଡ଼ା କୃଷ୍ଣେ କହିବ ବୃନ୍ଦାବନର କଥା,
 ଗୌରବଯୁକ୍ତ ପ୍ରଣୟିନୀରାଧା ମମି ବେଦନା ତଥା;
 କମ୍ର ବଚନେ ନମ୍ର ବଦନେ ଲଳିତା ସଖୀ,
 ବର୍ଣ୍ଣିବୁ ରାଜି ବିଚ୍ଛେଦ-ଗାଥା ଭକ୍ତି ରଖି—
 ଅମୃତ ପଦତଳେ,
 ସୃଷ୍ଟିପୀଠର ପରେ । ୭୫ ।

ଅମ୍ଳାତକ—ଖଟା ଦହ;

ତେଲଣ

ଶେଷବକାଳୁଁ ଯହେ ନୂତନ ପଦ୍ମଦଳେ,
 ପାଳିଥିଲ ଯେଉଁ କପିଳିକା ଧେନୁ ଯହୁ ବଳେ;
 ଦୁର୍ଗ୍ଗ ବନ୍ଦନେ ଅକ୍ଷୟ ସେହି ଗାଣ,
 ହମ୍ଭାରତ୍ନରେ ଖୋଜଇ ତୁମକୁ ଭାବି;
 କହିବୁ ହଂସ ! ତୁରିତେ କୃଷ୍ଣେ ଯାଇ,
 କୃଷ୍ଣେ ସୁମର ଦୁଃଖିନୀ ସେହି ଗାଣ । ୭୭ ।

ଦନ କଦମ୍ବ ପାଶେ ବାସନ୍ତୀ ବଲ୍ଲୀ ଯାହା,
 ଆପଣା ହସ୍ତେ ରୋପିଥିଲେ ହରି ହର୍ଷେ ଚାହା;
 ପଲ୍ଲବଯୁଗ କୁସୁମିତ ସେହି ବଲ୍ଲୀ ଆଜି,
 ଦର୍ଶନେ ତାର ଧୈର୍ଯ୍ୟବନ୍ଧ ଯାଏ ଗୋ ଭାଜି;
 ମଧୁ ଝରାଇ ସେ କୁସୁମନୟନୁଁ କାନ୍ଦେ ସିନା,
 କନ୍ଦାୟ ପୁଣି ଗୋପସୁବର୍ଣ୍ଣରେ କୃଷ୍ଣ ବିନା । ୭୮ ।

ଦେବକୀ ଗର୍ଭୁଁ ସମୂତ ହୋଇ,
 ମୁଗ୍ଧ କରିଲେ ଗୋପେ ଗୋପଗୋଈ;
 ହର୍ଷିତମନେ କୁନ୍ଦାରଣ୍ୟ ରଚିଲେ ଶ୍ରୀତା,
 ମୁଗ୍ଧପରାଣେ ମିଳିଲେ ଗୋପୀଏ ବରଜ ବ୍ରୀଡ଼ା;
 ହାୟ ! ନିଷ୍ଠୁର ଅନ୍ଧର ସେହି କଂସଦୂତ,
 ଧଂସିଲା ସିନା ପ୍ରଣୟ-ହର୍ଷ ଶୁଦ୍ଧ ପୂତ । ୭୯ ।

କୃଷ୍ଣ ଯେଉଁଠି ତେଜିଲେ ବୃନ୍ଦାବନ,
 ଭୟ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ମାଡ଼ି ପଡ଼େ ଘନଘନ,
 ଚଢ଼ର ଆଜି ଜବସଲତକା ପୂର୍ଣ୍ଣ,
 ବ୍ରଜ-ପରିସର-ହର୍ଷଯୌଧ ରୂର୍ଣ୍ଣ;
 ବିଛେଦ ଲଭି ଦଗ୍ଧପରାଣେ ବିତାଏ ଦିନ,
 କହିବୁ ହଂସ ! ଗୋପ ଅଙ୍ଗନା ହର୍ଷଜ୍ଞାନ । ୬୯ ।

ବିଷବକ୍ଷୀରେ ପୂରିତ ବରଜପୁର,
 ଏ କାଳେ କୃଷ୍ଣ କରିଲେ ଆମକୁ ଦୁର;
 ଆଦ୍ରାଣୀ ଆଜି ପୃଷ୍ଠି ନ ସେହି ଲତା,
 ଗୋପଅଙ୍ଗନା ହୋଇବୁ ମୂର୍ଚ୍ଛାଗତା;
 ଦଣ୍ଡକ ଲାଗି ଆସି ଏ ବରଜ ଧାମେ,
 କୃଷ୍ଣ ହେ ରାଗ ମୃତ୍ୟୁଦୁଆରେ ଆମେ । ୭୦ ।

ରାଜନନ୍ଦନା ରାଧା-ଅଜିତ ପଦ,
 ପଲ୍ଲୀବାସିନୀ ହୃଦଧନ ସମ୍ପଦ;
 ମଉ ସେ ଗୋପଅଙ୍ଗନା କାମବାଣେ,
 ବିଛେଦବାଧା ଅନ୍ତର ସଦା ହାଣେ;
 ବର୍ଜି ସଦନ କୃଷ୍ଣ ହେ ! ଦିନେ ଅନ୍ଧକାରେ,
 ଲତା ବେଷ୍ଟିତ କୁଞ୍ଜେ ଚଳିଲେ ହର୍ଷେ ବାରେ;
 ମାର୍ଗ ବିଲେକି ତୃଷ୍ଣେ,
 ନେତ୍ରେ ନ ଦେଖି କୃଷ୍ଣେ । ୭୧ ।

ଜବସ ଲତକା—ଦୁବଲତା,

ବର୍ଜନ କଲ ଗୋପ ଅଙ୍ଗନା ସକଳେ,
 ହୃଦନରତା ବିଚ୍ଛେଦେ ଅତି ବକଳେ;
 କୃଷ୍ଣ ହେ ! ଏତ ତୁମ୍ଭ ଦୁଷଣୀ ନୁହଇ,
 ଶ୍ୟାମ ଅଙ୍ଗରେ ସମ୍ଭବ ତାହା ହୁଅଇ;
 ନନ୍ଦତନୟ ମନ୍ଦତନୟ ସମ,
 ନିର୍ଦ୍ଦୟ ହାୟ ! ନିଷ୍ଠୁର ନିରମମ;
 ପକ୍ଷ ଉଦୟେ ପିକ ଯଥା କାକସଙ୍ଗ ତେଜି,
 ପାସୋରିଲେ ତଥା ମଧୁପୁର ବାଳା ମୈତ୍ରୀ ହେଜି । ୭୨ ।

ପ୍ରଣୟରସର ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ ବରଜ ଧରା,
 ପ୍ରୀତି ଅଭିନୟ ନାଟ୍ୟ ରଚିଲେ ଗୋପୀଏ ପରା;
 ଜାଣି ଶୁଣି କଥା ଅଜଣା ସମ,
 ହେ ନିରମମ;
 ନର୍ତ୍ତନରତ ଅଙ୍ଗନା ସାଥେ ଥିଲ ଯେ ଭୂମେ,
 କମ୍ପା ଭୂମେ;
 କହିବୁ ହଂସ ! ବୃନ୍ଦା-ବିପିନ-ଚନ୍ଦ୍ର ପାଶେ,
 ରାଧା ନାମ ଭୁଲି ରହିଲେ କେସନ ଆଉ କା' ବାସେ । ୭୩ ।

କୁଞ୍ଜନିଳୟ ବାସୀ ହେ କୃଷ୍ଣ ! ଶୁଣ ହେ କର୍ଣ୍ଣପୁଟେ,
 ବିଚ୍ଛେଦେ ତବ ଗୋପ ଅଙ୍ଗନା ଅନ୍ତରେ କୋହ ଉଠେ;
 ତୁମ୍ଭ ବିନା କେ ସାହା,
 ନ ମିଳେ ମୁକ୍ତି ରାହା;

ନନ୍ଦତନୟ-ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ; ମନ୍ଦତନୟ-କୋଇଲି

ପ୍ରଣୟ-ମଧୁର ବିରହ-ବିଧୁର ରାଧିକା ମଳିନ ବେଶେ,
ତୁମେ ଚଉଦିଗେ ସାଧାରଣ ନାରୀ ସମ ଆହା ଅବଶେଷେ । ୭୮

କୁହ ହେ କୃଷ୍ଣ ! ନିଜ ଦୋଷ କିବା ଦୁଃଖଦଗ୍ଧା ଆମେ;
ତୁମେ ବା ଦୁଃଖ ହୃଦାଗେ ଜାଳୁଛ ଆମକୁ ବରଜ ଧାମେ;
ବିରହ-ହୃଦାଗେ ଜଳେ ଅବିରତ,
ଦଗ୍ଧ ହେଉଛୁ ଗୋପୀଏ ନିରତ;
ନିଷ୍ଠୁର ହରି ! କୁହ କେସନ ସେ ଦୁଃଖକିଆଁ,
ଅନ୍ତରେ ତବ ଭୟ ନ ଜଗାଏ କେଜାଣି କିଆଁ । ୭୯ ।

ବିରହ ଦୁଃଖେ ରାଧିକା ନେତ୍ର ବହିଷ ଅଶ୍ରୁଧାର,
ହସ କରନ୍ତ ସମୁଦାରେ ନାଶି ଗୁରୁ ଗୌରବ ତାର;
ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତ ଆନ ଏକ ନୟା ସହ,
ଦଣ୍ଡ ଦିଅଇ କୁପିତେ ଶମନ ଚହ;
କୁହ ରେ ହଂସ ! ଏ କାଳେ କୃଷ୍ଣ ଆସି,
ନାଶିବେ ରାଧିକା ହୃଦୟ ଦୁଃଖରାଶି । ୮୦ ।

କୁବ୍ଜା ନାୟିକା ପ୍ରଣୟ ଚନ୍ଦ୍ର
ଅନ୍ତର ତଳେ ରାଧା,
ହିତ ବା ଅହିତ ବିଚାରରହିତ
ଲଭ ବିଚ୍ଛେଦବାଧା,

ଶମନ—ସମ, ସମୁଦାର ଭର; ହୃଦାଗ—ଅଗ୍ନି ।

ରୂପଶିଖଲେଣୀ ଶଲ୍ୟା ଯେସନ,
 ଅନଳେ ନିଜକୁ ଦହେ,
 କୃଷ୍ଣମଗନା ସୁଧା ତେସନ
 ବିଛେଦ ତାପ ସହେ । ୭୭ ।

ପୁଷ୍ପିତ ଆଜି ବୃନ୍ଦାବନ,
 ଉଚ୍ଛନ୍ନ ଗୋପୀବୃନ୍ଦ ମନ;
 ନ ଫୁଲେ ବାଣୀ ଅଧରପୁଟେ,
 ଅନ୍ତରେ ଭାବଜୁଆର ଛୁଟେ;
 ଦିବସ ରଜନୀ ଯାପିବୁ କେନ୍ଦ୍ରେ ଏ ମଧୁମାସେ,
 ରସରାଜ ଆଜି ନାହିଁରେ ସଜନି ! ଆମ୍ଭ ପାଶେ । ୭୮ ।

ବନ୍ଧନୁ ସେ କୁବ୍ଜା ନାୟିକା
 କୃଷ୍ଣ କୁଟିଳ ହୃଦେ,
 ବସନ୍ତ ଚିତ୍ତମୁଦେ ।
 ପ୍ରଣୟ ଅନ୍ତେ ସରଳହୃଦୟା ସୁଦି,
 କୃଷ୍ଣ କୁଟିଳ ଚିତ୍ତ ଭେଦନେ
 ସନ୍ତପ ହୁଏ ନାହିଁ ।
 ନିବେଦନ କର ହଂସ ରେ ଯାଇ କୃଷ୍ଣେ,
 ପଥ ଚାହିଁ ସୁଦି ବସି ଅଛୁ ଅତି ଚୃଷ୍ଣେ । ୭୯ ।

ପ୍ରେତ ଆବିଷ୍ଟ ଭଞ୍ଜଗଦଷ୍ଟ ମୁଚ୍ଛିତ ଚନ୍ଦ୍ର ତା'ର,

କି ଅବା ଅପସ୍ମାର !

ବାଧୁଲ ପରାଏ ସଂଜ୍ଞାବିହୀନା ରାଣୀ

କୃଷ୍ଣପ୍ରଣୟବାଇ;

ଗୁରୁ ଗୁରୁଜନ ଶାନ୍ତି ଲଭିଲେ ହେଲେ,

ମୃରଲୀ ଶବ୍ଦ କର୍ଣ୍ଣେ ପଡ଼ିଲ ବେଳେ । ୮୦ ।

ଅଶ୍ରୁ ଶକୁନ ଚିତ୍ତକୁହରେ ତା'ର

ଅତଳିତରେ ଘୋଷିଯାଏ ବାରବାର;

ରାଧାକୁ ବରଜି ଦୂରେ,

ଯାହା ଭଜିଲ ନିର୍ମମ ମଧୁସୂରେ;

ରାଧାରାଣୀ ତବ ପ୍ରଣୟ ଆର୍ତ୍ତା,

ନ ପାଇ ତୁମର କୁଶଳ ବାର୍ତ୍ତା;

ଦଗ୍ଧ ପରାଣେ ପଦ୍ମ ଚରଣ ଭାଳି;

ବଞ୍ଚଇ ଦିନ ଆଳି । ୮୧ ।

ସିଦ୍ଧ ପୁରୁଷ ଚରଣ ଯୁଗଳେ ନମ୍ର ଶିରେ,

ତାନ୍ତ୍ରିକ ପାଶେ ଶରଣ କେବେ ବା ପଶଇ ଧୀରେ;

ବୈଦ୍ୟ ଗଣେ

ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମିନତି ଭାଣେ ।

ଶକୁନ—ଲକ୍ଷଣ

ଅଶ୍ରୁଚରଣ

ଅଦ୍ୱିତନୟା ପଦ୍ମଚରଣ ତଳେ,
 ଶରଣ ଲେଉଟଇ ସ୍ୱପ୍ନ ସେ ଦୁଃଖ ଜଳେ;
 ଚଞ୍ଚଳ ହେଲେ ମତି,
 ହୃଦକର ବୋଲି କାହାରେ ନ ମଣେ
 ବିବ୍ରତ ହୋଇ ଅତି । ୮୨ ।

ହରିପ୍ରଣୟୀ ସେ ପଶୁପତି ଶିବ
 ଦେବତାହର୍ଷକାଶୀ,
 କର୍ପୂର-ଆଭିନୟୀ ମୁରତି
 ରଜତ ଅଦ୍ୱିତୀୟ;
 ତୁମର ଅଙ୍ଗସଙ୍ଗ କାମନା କରି,
 ଦୁଃଖିନୀ ରାଧା ଶଙ୍କରପଦେ ସେବେ ଅନ୍ତର ଭରି । ୮୩ ।

ଅଜ୍ଞାନ କରି ତୋଳପଥେ ମୁଣ୍ଡି ତବ,
 ବିଶ୍ୱମୋହନ ସିନ୍ଧୁ ମଧୁର ସେ ଅଭିନବ;
 କୃଷିମ ସେହି ମୁଣ୍ଡି ଗଲେ,
 ଭୁଜଲତକାରେ ଛନ୍ଦି ବଳେ;
 ମହାଲୁଣ୍ଠିତା ସଞ୍ଜାବସାନା ଆହା
 ଦବସ ରଜନୀ ନ ପାଏ ମୁକ୍ତିରାହା । ୮୪ ।

ତବ ଗୁଣ ଗୁଣି ଦବସ ଯାମିନୀ ରାଧିକା ଆଳି,
 ଚେତନାଶୂନ୍ୟା ଭୂତଳପତିତା ଦୁଃଖ ଭାଳି;

ରଜତଅଦ୍ୱିତୀୟ—କେଳାସ ପବନ ଭ୍ରମଣକାଶୀ

ବିରହ ଅଗ୍ନି ତାପେ ବିଦଗ୍ଧା ରାଣ,
 ନିଜକୁ କୃଷ୍ଣ ମଣି ସେ ହେଲଣି ବାଇ;
 ବିଛେଦ ଯୋଗୁଁ ଅଂଗ ସୁଷମା ହୁନ,
 ହୁଅଇ ଦିନକୁ ଦିନ;
 ଦୁରାଶେଷ୍ୟା ସେ ଆଜି,
 ଦମ୍ଭ ଯାଇଛି ଭାଜି । ୮୫ ।

କଂସବଳୟ ! ସନ୍ତାପ ତାକୁ ଦେଲେହେଁ ଯେତେ,
 ତଥାପି ସେ ତୁମ ସଙ୍ଗ ଲୋଡ଼ଇ ପାସୋରେ କେତେ ?
 ତୁମ୍ଭ ବିହ୍ୱନେ ବଜ୍ରକଠିନ
 ହେଲା ତା ହିଆ,
 ସଙ୍ଗାଣିରୋମଣି ରାଧିକା ଦୁଃଖ
 ବୁଝିବ କଥା ? ୮୬ ।

“କୃଷ୍ଣ ମିଳିବେ ଯୋଗବଳେ”, ଏହା କହେଁ ଶୁଣି,
 ନଷ୍ଟା ଆଗର ରାଧା ଆଜି ଯୋଗ ରଚଇ ପୁଣି;
 ବର୍ଜି ସଜନୀସଙ୍ଗସୁଖ,
 ଦେଖିବାକୁ ତୁମ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ;
 ହୃଦୟ ବ୍ରତ ପାଳନ କରଇ ରାଧା,
 ଉପଶମିବାକୁ ଅଙ୍ଗୁ ବିରହବାଧା । ୮୭ ।

ଅର୍ଚ୍ଚନୟା ମାଳ ଉତ୍ପଳକାନ୍ତହର !
 ସୁରଶିରୋମଣି ! ବୃନ୍ଦାବନର ପଞ୍ଚଶର !
 ବ୍ରଜସୁରବାସୀ ହର୍ଷଦାୟକ !
 ନନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ! ମୃଧ୍ୟନାୟକ !
 ଉକାର ତୁମ ନାମ ଅହରହ ଶୁଭା ତାଳି,
 ହୃଦନରତା ରାଜ, କନ୍ଦାଏ ସକଳ ଆଳି । ୮୮ ।

ବରହ ଅଗ୍ନି ତପ୍ତ ଶିଖାର ମଧ୍ୟସ୍ଥଗେ,
 ହରିଣୀ ସମାନ ବନ୍ଦନା ରାଧା, ଦୁଃଖ ଲାଗେ;
 ଚଣ୍ଡମନ୍ଦନ ଦଣ୍ଡେ ଶିକାରୀ ସମ
 କୃଷ୍ଣ ହେ ତୁମେ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ନରମମ;
 ଜାଣି ଶୀଘ୍ର ଅଙ୍ଗ ତାହାର ଦିନକୁ ଦିନ,
 ଆଜି ଅବା କାଲି ଜୀବନ ତେଜିବ ଚନ୍ଦ୍ରାଲ୍ଲନ । ୮୯ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମଞ୍ଜଳି ନୟନପ୍ରାନ୍ତ ଅଗ୍ନିରାଶି,
 ଦଗ୍ଧ କରିଲା ଦର୍ପକ ତରୁ ସହସ୍ରା ଆସି;
 ଅବ୍ୟସନାଳେ ଯେସନ ଚନ୍ଦ୍ର ଛାଇ,
 ମୁଖି ତୁମର ରାଧା ଅନ୍ତରେ ଥାଇ;
 ଦର୍ପକର ସେ ଦର୍ପନାଶନେ ଶଙ୍କରସେବା କରେ,
 ତେଣୁ ହେ କୁତୁଜା କୃଷ୍ଣ ! ମଦନ ମାର ନ ପାରଇ ଖରେ । ୯୦

ପଞ୍ଚଶର—କନ୍ଦର୍ପ, ଅବ୍ୟସ—ସମୁଦ୍ର ଦର୍ପକ—କନ୍ଦର୍ପ

ଗୋଧ ଅଙ୍ଗନା ନ ଜାଣୁ ହେ ଭାବଗୁଣ,
 ଛନ୍ଦ କପଟ ନ ଜାଣୁ କୃଷ୍ଣ ! ପୁଣି;
 ଅନ୍ତର ଆମ ଅନୁରାଗ ଭାବ,
 ଆନ କଥା ମନେ ନ ଆସିବ ପରା;
 ଉଦ୍ଭବ ଉପଦେଶ,
 ନ ଦିଏ ଶିକ୍ଷା ଲେଶ,
 ଶାନ୍ତି ନ ଆଣେ ଚିତ୍ତକୁନ୍ଦରେ ଭକ୍ତି ରସର ଶିକ୍ଷା,
 ଦ୍ଵିଗୁଣିତ କରେ ଦୁଃଖ ହେ ହରି ! କରୁଁ ତୁମ ପ୍ରେମଭିକ୍ଷା । ୧୧ ।

ଉତ୍ତମ ଗୁରୁ ପୋଷ୍ୟ ଶିଷ୍ୟ ଉଦ୍ଭବ ତବ ଭକ୍ତ,
 ଦକ୍ଷ ସତ୍ତ୍ଵ ପାଶେଁ ବିରାଜେ ତୁମ୍ଭ ପୁନୁଶାସକ;
 ଶମନଭଗିନୀ ଶକ୍ତି ସମାନ ଶୋହେ,
 “ବ୍ରଜ ମହାରାଜ” ନାମ ଜନମନ ମୋହେ;
 ଏତେବେଳେ ଅବା ରାଧିକା ଗୁହାରି ମାନ,
 ତୁମ୍ଭ ବିହ୍ଵନେ ଶୁଣିବ କେ ଅବା କୃଷ୍ଣ ହେ ସୁମହାନ । ୧୨ ।

ବିଭ୍ରମି ବନେ ଦୁଃଖିତ ମନେ ରାଧିକା ଶୀର୍ଣ୍ଣକାୟା,
 ଉତ୍କଣ୍ଠିତା ଅଙ୍ଗକାନ୍ତି ଦଣ୍ଡେ ରତର ମାୟା;
 ବଜ୍ରକୁ ଆଳି ଜାଣି,
 କ୍ଷୀଣ କୌତୁକ ମାନ;

ଉତ୍ପଳ ଯଥା ବିକଶେ ଚନ୍ଦ୍ର କରଣ ଲଭି,
 ବ୍ରଜଚନ୍ଦ୍ରମା ! ଭୁବିତେ ଆସ ହେ ତା ଅନୁଭବି;
 ତୁମ୍ଭର କର ପରେଣେ,
 ବିକଶିବ ରାଜ ଅଙ୍ଗକୁମୁଦ ହରଷେ । ୯୩ ।

ତୁମ୍ଭର ଅଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ଲଭିବା ପାଇଁ
 କଷ୍ଟେ ଯାପଇ ଦିବସ ରଜନୀ ରାଜି
 ଆଶା-ବନ୍ଧନେ ସିନା,
 ବଞ୍ଚ ରହିଛି ଘନା;
 ତୁମ୍ଭର ପ୍ରତ୍ୟାଗମନ ମାର୍ଗ ଚାହିଁ
 ଆଶାୟୀ ପରଶେ ପ୍ରତୀକ୍ଷମାଣା ରାଜି,
 ମୁଞ୍ଚ ନୟନୁଁ ବାରି,
 ଦୁଃଖେ ହୋଇଣ ଘାରି । ୯୪ ।

ଅକ୍ରିମ ଦଶା ଭୋଗଇ ଦୁଃଖେ ରାଜି
 କାମବାଣ ପାତେ ଆହ୍ୱାନେ ଯାହି ଯାହି;
 କୁମୁଦନେତ୍ରା ଭାବନା ହୋଇଛି ଭଙ୍ଗ
 ଇଚ୍ଛେ କେବଳ ତୁମ୍ଭର ଅଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ;
 ବଞ୍ଚାଏ ଜୀବ କେବଳ ତୁମ୍ଭର ଆଶା ସହଚରୀ ସିନା,
 ମୁଞ୍ଚ ସକଳ ଆଳି ଆଳି ରାଧା, ହୋଇଛି ବିଷାଦ ଲୀନା । ୯୫ ।

ବସକେଳି ରସ ଉତ୍ତର କୃଷ୍ଣ ! ଦେଖ ସଭର ଆସି
 ପ୍ରାକ୍ତନ ନବ ପ୍ରଣୟାବଦ୍ଧ ବାଧକା ଦୁଃଖରାଶି
 ଶତଧୃକ୍କାର ପ୍ରଣୟେ ତାହାର,
 ଭାବ ସେ ସେ ଆଜି ମୃତ୍ୟୁଦୁଆର;
 ତଳେ ହେଲେ ତୁଳା ତାର ନାସାପୁଟ ପାଶ
 କଂପିତ ନୋହେ—ଲଭୁଲ ସ୍ବର୍ଗବାସ ? । ୯୬ ।

ଚକ୍ଷୁଯୁଗଳ ନିର୍ମାଳିତ ଆଜି ତା'ର,
 ଭିନ୍ନାଦେ କଥା ଜଳୁଇ ବାରବାର;
 ବର୍ଣ୍ଣି ନୋହେ ସେ ଦୁଃଖମାନ,
 ଦର୍ଶନେ ଥରି ଉଠେ ପରାଣ
 ପ୍ରଣୟ ଆବେଗ ଭରେ,
 ବିଳମ୍ବିତ ଥରେ ଥରେ;
 ହଂସ ରେ ! ରାଧା ଚିତ୍ତକୁହରେ ବେଦନା ଉତ୍ସ ଫୁଟେ,
 ତଳ ଚଞ୍ଚଳେ ଦିଅ ଏ ବାର୍ତ୍ତା କୃଷ୍ଣ ଶ୍ରବଣପୁଟେ । ୯୭ ।

ସତେ ସେ କୃଷ୍ଣ ବାହୁଡିବେ ମୋର ପାଶ,
 ମେଣ୍ଟିବ ମୋର ମନର ସକଳ ଆଶ;
 ବର୍ଣ୍ଣି ନୋହେ ସେ ଅଗତ ପ୍ରଣୟ କଥା,
 ଅକ୍ଷୟ ସେ ସେ ଦିବ୍ୟ, ମଧୁର ତଥା;
 ଏସନ ପ୍ରଣୟ ଚାପିକ କୃଷ୍ଣ ଉଦାସୀନ ହେଲେ ସିନା,
 ଚନ୍ଦ୍ର ଅଗତ ପ୍ରଣୟ ଲଜ୍ଜାପ୍ରାପ୍ତ ଆଜି ଏ ଘନା । ୯୮ ।

ରାଧାର କଷ୍ଟ ଫେଲ ଗରିଷ୍ଠ ତୁମ୍ଭ ବିନା,
 ପ୍ରଣୟପୂର୍ଣ୍ଣ ହୃଦୟ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇବ ସିନା ।
 ଚନ୍ଦ୍ର ସେ ଏତେ କମ୍ପା ନ ଆସ ହରି,
 ରାଧାର-ପ୍ରଣୟ-ଉତ୍ସ ଗଲଣି ସରି,
 ଆମ୍ଭର ଶେଷବାର୍ତ୍ତା କୃଷ୍ଣ ! ଏହି,
 ବଞ୍ଚାଅ ତାରେ ଦର୍ଶନ ବାରେ ଦେଇ । ୯୯ ।

ଏହି ଏ କୁଞ୍ଜବନେ,
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କୌତୁକେ ମଉଁ କୃଷ୍ଣ ସତତ ହର୍ଷମନେ;
 ହର୍ଷ ମାନସେ ଆଳି,
 ଯାୟାଥିଲେ କାଳ କୁଞ୍ଜବନେ କୃଷ୍ଣପ୍ରଣୟ ଭାଳି;
 ଏହି ସେ କୁଞ୍ଜବନେ,
 କୃଷ୍ଣବରଦେ ଦୁଃଖ ଭୋଗଇ ଅନ୍ତରେ ଅଗଣନ;
 ପ୍ରଭୁର ସଦୟ ଦୃଷ୍ଟି—
 ବିନା ଏ ଜଗତେ ଅନ୍ତରେ କା'ର ହୁଏ କି ହର୍ଷ ସ୍ପର୍ଷ ?
 ସଦୟ ହୃଦୟ ହଂସ !
 କଂସ ନଗରୁ ବେଗେ ବାହୁଡ଼ାଅ ଯଦୁକୁଳ ଅବତଂସ । ୧୦୦ ।

ହଂସଦୂତମ୍

ଦୁକୂଳଂ ବିଭ୍ରାଣୋ ଦଳିତ-ହରିତାଳ-ଦ୍ୟୁତିହରଂ ।
ଜବାପୁଷ୍ପଶ୍ରେଣୀରୁଚିରୁଚିରପାଦାମ୍ବୁଜତଳଃ ॥
ତମାଳଶ୍ୟାମାଞ୍ଜୋ ଦରଦସିତଲୀଳାଞ୍ଜିତମୁଖଃ,
ପରାନ୍ତଦାସୋଗଃ ସ୍ମରତୁ ହୃଦି ମେ କୋଽପି ପୁରୁଷଃ । ୧ ।

ଯଦା ଯାତୋ ଗୋପୀହୃଦୟମଦନୋ ନନ୍ଦସତନା—
ନ୍ୟୁକୁନ୍ଦୋ ଗାନ୍ଧନ୍ୟାସ୍ତନୟମନୁବନ୍ଧନ୍ୟପୁଷ୍ପଂ ।
ତଦାମାତୃକ୍ଷୀକିନ୍ତାସରତ ଦନଦୃଷ୍ଟି ପରିତପ୍ତେ—
ରଗାଧାୟାଂ ବାଧାମୟପୟସି ରାଧାବିରହିଣୀ । ୨ ।

କଦାଚିତ୍ ଖେଦାଗ୍ନିଂ ବିଦଧିତୁମନ୍ତର୍ଗତସଂସୌ,
ସହାଳଭିର୍ଲେଭେ ତରଳିତମନା ଯାମୁନତଟୀଂ ।
ଭବଦସ୍ୟାଶ୍ଚିତ୍ ପ୍ରକଟୀତକୃତୀସ୍ବକଳନା—
ଦବସ୍ଥାଂ ତସ୍ତାର ସ୍ମୃତମଥ ସୁଷ୍ମପ୍ରେଃ ପ୍ରିୟସଖୀଂ । ୩ ।

ତଦା ନିଶ୍ଚିନ୍ତାଞ୍ଜୀ କଳିତନଳିମାପଲ୍ଲବକୁଳେଃ
ପରାଶାହାତ୍ ପ୍ରେମ୍ଭୀମକୁଶଳଯୁକ୍ତାଶକ୍ତି ହୃଦୟେ ।
ଦୁରମ୍ଭୋ ଗମ୍ଭୀରାକୃତ ମିହିରପୁଷ୍ପାଲହରିଭି—
ର୍ବିଲ୍ଲନା ଧୂଳିନାମୁପରି ପରିବବ୍ରେ ପରିକଳେଃ । ୪ ।

ତତସ୍ତାଂ ନ୍ୟସ୍ତାଞ୍ଜୀ ମୁରସିଲଳିତାୟାଃ କମଳିମା—
ର୍ପଲ୍ଲବେଃ କାଳିନ୍ଦୀସଲିଳଶିଶିରୈର୍ବୀଜିତତନୁଂ ।
ପରାବୃତ୍ତଶ୍ଚାପାକୁରକଳିତକଣ୍ଠୀଂ କଳୟତାଂ
ସଖୀ ସନ୍ଦେହାନାଂ ପ୍ରମଦଭରଣାଳୀ ଧୂଳିରଭୂତ୍ । ୫ ।

ସର୍ବଭରଣ

ନିଧାୟାଙ୍କେ ପଙ୍କେରୁହଦଳବିଟକସ୍ୟ ଲଳିତା ।
 ତତୋ ରାଧାଂ ନୀରହରଣସରଣୋ ନ୍ୟସ୍ୟ ଚରଣୋ ॥
 ମିଳନ୍ତଂ କାଳିନ୍ଦୀ ପୁଲିନଭୁବି ଖେଳାସ୍ତଚରତିଂ ।
 ଦଦର୍ଶାଗ୍ରେ କଞ୍ଚିନ୍ନଧୁରବିରୁଚଂ ଶ୍ଵେତଗରୁଚମ୍ । ୬ ।

ଚଦାଲୋକୋଫ୍ରୋକୋଞ୍ଜୁସିତ ହୃଦୟା ସାଦରମସୌ ।
 ପ୍ରଣାମଂ ଶଂସନ୍ତି ଲଭ୍ ଲଭ୍ ସମାସାଦ୍ୟ ସବିଧଂ ॥
 ଧୃତୋଞ୍ଜୟା ସଦେୟା ହରିସଦସି ସନ୍ଦେଶହରଣେ
 ବରଂ ଦୁତଂ ମେନେ ଭ୍ରମତଲଳିତଂ ହନ୍ତି ଲଳିତା । ୭ ।

ଅମର୍ଷାୟେ ମେଷାଂ ସପଦି ଦଧଞ୍ଜ କଂସମଥନେ ।
 ପ୍ରବୃତ୍ତ ହଂସାୟ ସୁମଭିଳଷିତଂ ଶଂସିତୁମସୌ ॥
 ନ ତସ୍ୟା ଦୋଷୋଽୟଂ ଯଦି ଚ ବିହଗଂ ପ୍ରାର୍ଥୀତବଞ୍ଚା ।
 ନ କପ୍ତୁନ୍ ବିଶ୍ଵନ୍ ଦିଶତି ହରିଭକ୍ତପ୍ରଣୟିତା । ୮ ।

ପବିତ୍ରେଷୁ ପ୍ରାୟୋ ବିରଚୟିଷି ତୋୟେଷୁ ବସତିଂ ।
 ପ୍ରମୋଦଂ ନାଳୀକେ ବହସି ବିଶଦାମ୍ବା ସୁୟମସି ॥
 ତତୋଽହଂ ଦୁଃଖାର୍ତ୍ତା ଶରଣମବଳା ଭ୍ରାଂ ଗତବଞ୍ଚା ।
 ନ ଭିକ୍ଷା ସତ୍ପଥେଷେ ବ୍ରଜତି ହି କଦାଚିଦ୍ବିଫଳତାଂ । ୯ ।

ଚରଂ ବିସ୍ମୃତ୍ୟାସ୍ତାନ ବିରହଦହନଞ୍ଜୁଲବିକଳାଃ ।
 କଳାବାନ୍ ସାନନ୍ଦଂ ବସତି ମଧୁରୟାଂ ମଧୁରିୟଃ ॥
 ତଦେବଂ ସନ୍ଦେଶଂ ସୁମନସି ସମାସ୍ତେପ୍ୟ ନିଃଶିଳଂ ।
 ଭବାନ୍ ଶିପ୍ରଂ ତସ୍ୟ ଶ୍ରବଣପଦମଂ ସଂଗମୟତୁ । ୧୦ ।

ଅଠଚିଶଶ

ନରସ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତଂ ଭବତୁ ଭବତୋ ବର୍ମନ ଶିବଂ ।
 ସମ୍ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଶିପ୍ରଂ ମନ ମୁଦମାଧାୟ ସଦୟଂ ॥
 ଅଧାପ୍ରାତ୍ନାବନ୍ତୋ ଲଭୁଲଭ୍ ସମ୍ପ୍ରତ୍ନନୟନେ-
 ଭବନ୍ତଂ ଶକ୍ଷନ୍ତଂ କୁତୁକତରଳା ଗୋପଶିଶବଃ । ୧୧ ।

କଶୋଭେତ୍ତଂସୋଽସୌ କଠିନମତନା ଦାନପତନା ।
 ସୟା-ନିତ୍ୟେ ତୃଷ୍ଣଂ ପଶୁପରମଶୀମାବିତପତଃ ॥
 ତୟା ଗନ୍ତବ୍ୟା ତେ ନଶିଳଜଗଦେକପ୍ରଥତୟା ।
 ପଦବ୍ୟା ଭବ୍ୟାନାଂ ତଳକ କଳ ଦ ସାନ୍ନିଗତ୍ୟା । ୧୨

ଗଳଦ୍ବାସ୍ତ୍ରୋତପ୍ଳୁତଧବଳଗନ୍ତା ମୃଗଦୃଶୋ ।
 ବିଦୁୟନ୍ତେ ସଫ ପ୍ରବଳମଦନା ବେଶବିବଶଃ ॥
 ଭୟା ବିଜ୍ଞାତବ୍ୟା ହରିତରଶସଙ୍ଗପ୍ରଣୟିନୋ ।
 ଧ୍ରୁବଂ ସା ଚନ୍ଦ୍ରାଙ୍ଗୀ ରତସଖସିତାଙ୍ଗସ୍ୟ ପଦବ୍ୟା । ୧୩ ।

ପିବନ୍ ଜମ୍ବୁଶ୍ୟାମଂ ମିହିରଦୁହିତୁବାରିମଧୁରଂ ।
 ମୃଣାଳୀଭୃଞ୍ଜାନୋ ହିମକରକଳାଃ କୋମଳଚୁରଃ ॥
 ଷଣଂ ହୁଷ୍ଟପ୍ରିଷ୍ଠନ୍ ନବିତ ବିଶିଖେ ଶାଖିନଶିଖେ ।
 ସୁଖେନ ପ୍ରସ୍ଥାନଂ ରତୟତୁ ଭବାନ୍ ବୃଷ୍ଟିନଗରେ । ୧୪ ।

ବଳାଦାହଦନ୍ତୀଂ ରଥପଥକମହୁର ମିଳିତଂ ।
 ବିଦୁରଦାସ୍ୟତତରନୁସୟୌ ଯେନ ରମଣଂ ॥
 ତମାଦୌ ପଦ୍ମାନଂ ରତୟ ଚରିତାର୍ଥା ଭବତୁ ତେ ।
 ବିରାଜନ୍ତେ ସବୋପରି ପରମହଂସସ୍ଥିତିରୟମ୍ । ୧୫ ।

ଅକସ୍ମାଦସ୍ମାକଂ ହରିରପହରନ୍ନଶୁଂକଭରଂ ।
 ଯମାରୁଡ଼ୋ ଗୃତପ୍ରଣୟଲହରୀଃ କଦଳୟିତୁଂ ॥
 ତବଶ୍ରୀନୟନାନ୍ତଃ ସ୍ଥିତିତରବିବିମ୍ବଃ କଶଳୟୈଃ ।
 କଦମ୍ବଃ କାଦମ୍ବ ! ଭାରିତମବଲମ୍ବଃ ସଭାବତା । ୧୭ ।

କରନ୍ତୀ ଲବଣ୍ୟଂ ଦଶିଦଶି ଶିଖଣ୍ଡପ୍ରବକମ୍ ।
 ଦଧାନା ସାଧୀୟଃ କନକକମଳଦେଘାତବସନଂ ॥
 ତମାଳ ଶ୍ୟାମାଙ୍ଗୀ ସରଳମୂଳୋତ୍ତମ୍ବି ତମୁଖୀ ।
 ଜଗୌ ଚିତ୍ରଂ ଯସ୍ମି ପ୍ରକଟପରମାନନ୍ଦ-ଲହରୀ । ୧୮ ।

ତପ୍ତାଭୁୟଃ କ୍ଷୀତାରଭସବିକସଦବଲ୍ଲଭବଧୁ-
 ବପ୍ତବଲ୍ଲୀ-ଭ୍ରାସ୍ୟନ୍ ମୃଗମଦକଣ-ଶ୍ୟାମଳକୟା ।
 ବିଧାତବ୍ୟେ ହଲ୍ଲୀଶକଦଳିତ ମଲ୍ଲୀଲତକୟା ।
 ସମନ୍ତାଦୁଗ୍ଧସପ୍ତବ ମନସି ରାଧସ୍ଥଳକୟା । ୧୯ ।

ତଦନ୍ତେ ବାସନ୍ତୀବିରଚିତମନଜୋଽସ୍ରବକଳା
 ତତୁଃଶାଳଂ ଶୌରେଃ ସ୍ମରନ୍ତି ନ ଦୃଶ୍ୟୋ ତସ୍ମିନ୍ ବିକିରେଃ ।
 ତଦା ଲୋକୋଭେଦିପ୍ରମଦଭରବିମ୍ବାରିତଗତି—
 ହିୟେ ଜାତେ ତାବତ୍ତ୍ୱୟି ବତ ହତା ଗୋପବନତାଃ । ୨୦ ।

ମମ ସ୍ୟାଦର୍ଥାନାଂ କ୍ଷତିରିହ ବିଳମ୍ବଦ୍ ସଦପି ତେ ।
 ବିଲୋକୋଥାଃ ସର୍ବଂ ତଦପି ହରିକେଳିସ୍ଥଳମିଦଂ ॥
 ତବେୟଂ ନ ବ୍ୟର୍ଥା ଭବତୁ ଶୁଚିତା କଃ ସହ ସଖେ ।
 ଗୁଣୋ ନ ଶ୍ଳାଶୁରଦ୍ୱିଷି ମତନିବେଶାୟ ନ ଭବେତ୍ । ୨୧ ।

ସକୃଦ୍ ବଂଶୀନାଦଶ୍ରବଣମିଳିତାଶ୍ରବନତା —
 ରହଃ କ୍ରୀଡ଼ାସାକ୍ଷୀ ପ୍ରତିପଦଲତା ସଦ୍‌ସୁରଗଃ ।
 ସ ଧେନୁନାଂ ବନ୍ଧୁର୍ମଧୁମଥନଶଟ୍ପାୟିତଶିଳଃ
 କରଷ୍ୟତ୍ୟାନନ୍ଦଂ ସପଦି ତବ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନଗିରିଃ । ୨୧ ।

ତମେବାହଂ ତନୁକିତକରପରିଷ୍କାରସିକଂ
 ମମ୍ନା ତନ୍ତେ ଶକ୍ତେ ମହିଶିଖରାଣାଂ ଶେଖରତୟା ।
 ଅରବିଂ ଜ୍ଞାତ୍ୱାନାଂ ନନ୍ତୁ ହରିହରଂ ଯଃ ପରିଭବନ୍
 ଯଥାର୍ଥଂ ସ୍ତୁଂ ନାମ ବ୍ୟଧୂତ ଭୁବି ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଇତି । ୨୨ ।

ତମାଳସ୍ୟାଲୋକାଦ୍ ଗିରିପରିସରେ ସନ୍ତୁ ତପଳାଃ
 ପୁଲନ୍ଦ୍ୟୋ ଗୋବିନ୍ଦ ସୁରଗ ରଭସୋଞ୍ଜୟ ବସୁଷଃ ।
 ଶନୈସ୍ତାସାଂ ତାପଂ କ୍ଷଣୀତପନୟନ୍ ଯାସ୍ୟତି ଭବା-
 ନବନ୍ୟ କାଳିନ୍ଦୀସଲିଳଶିଖିରୈଃ ପକ୍ଷପବନୈଃ । ୨୩ ।

ତଦନ୍ତେ ଶ୍ରୀକାନ୍ତସୁରସମରଧାଟୀସୁଲକିତା
 କଦମ୍ବାନାଂ ବାଟୀ ରସିକ ପରିପାଟୀଂ ସ୍ମୁତସ୍ମୃତି ।
 ଭ୍ରମାସୀନସ୍ତାସାଂ ନ ଯଦି ପରିତୋ ନନ୍ଦସି ତତୋ
 ବଭୂବ ବ୍ୟର୍ଥା ତେ ଦନରସ-ନିବାସ-ବ୍ୟସନିତା । ୨୪ ।

ଶରନ୍ ମେଘଶ୍ରେଣୀ-ପ୍ରତିଭଟମରଷ୍ଟ୍ରାସୁରଶିର-
 ଶ୍ଚିରଂ ଶୁଷ୍କଂ ବୃନ୍ଦାବନ-ପରିସରେ ଦୁକ୍ଷ୍ୟତି ଭବାନ୍ ।
 ଯଦାଶ୍ୱେତଂ ଦୁରତ୍ ମିଳତି କଳ କୈଳାସଶିଖରି-
 ଭ୍ରମାକାନ୍ତସ୍ତାନୋ ଗିରିଶ-ସୁହୃଦଃ କକରଗଣଃ । ୨୫ ।

ଏକଲକ୍ଷ୍ମୀ

ରୁବନ୍ ଯାହି ସ୍ତ୍ରୀଂ ଚରମଦଶୟା । ରୁମ୍ଭେତରୁବେ
ନିତମ୍ଭେନେୟା ବୃନ୍ଦାବନଭୃବ ସଖେ ! ସନ୍ନି ବଡ଼ବଃ ।
ପରବର୍ତ୍ତ୍ୟନେ ତୁଳିତମୁରଜିନ୍ନ ପୁରରବାବୁ
ତବାଧୁ ନାଶ୍ତ୍ରୀୟଂ ବନ୍ଧୁରପି ଗତଃ କ୍ଷିପ୍ରମସବଃ । ୨୭ ।

ଭୂମାସୀନଃ ଶାଖାନ୍ତର ମିଳତ ଚନ୍ଦ୍ରଭିଷି ସୁଖଂ
ଦଧୀଥା ବ୍ରଣୀରେ ଷଷ୍ଠମପି ଦନଶ୍ୟାମଳରୁବୌ ।
ଚତୋ ହଂସୋ ବଭ୍ରୁନ୍ନିଶିଳ ନଭସସ୍ଥି ନିମିଷୟା
ସବର୍ଷିଷ୍ଠଂ ବିଷ୍ଣୁଂ ଦଳିତଦର ଚନ୍ଦଂ ଭୁଲୟିତା । ୨୭ ।

ଭୂମସ୍ତୁ । ଭୂର୍ନେତ୍ରେ ବିଚଳେ ବିମଳପ୍ରେମସକଳେ-
ମୁଁ ହୃଦିକାପ୍ରସନ୍ନଂ ଚତୁର ଚତୁରାସ୍ୟ ପ୍ରିତିଭୁବଂ ।
ଜଗ୍ନୀଥଃ ବିଶ୍ୱାତଂ ସ୍ତୁଟମିହ ଭବତେ । ଭବତେ
ପ୍ରବିଷ୍ଟଂ ମଂସ୍ୟନ୍ତେ ବିଧିମଟବଦେବ୍ୟସ୍ତୁ ପୁରତେ । ୨୮ ।

ଉଦଞ୍ଜନେସାମ୍ବ-ପ୍ରସରଲହରୀ-ପିଞ୍ଜିଲପଥ-
 ଛଳର ପାଦନାସ-ପ୍ରଣିହତ-ବଳମ୍ବାକୁଳଧୃଷ୍ଟ -
 ହରୌ ସସ୍ମିନ୍ନଗ୍ନେ ଭରତ ସମ୍ଭନାକୂଳଗମନ-
 ସ୍ତୁତାକ୍ଷିପ୍ତା ଗୋପେୟା ସସ୍ବରମୁପଦଂ କାମପି ଦଶାଂ । ୨୯ ।

ମୁହୂର୍ତ୍ତାସ୍ୟନ୍ତୀତା-ପ୍ରମଦମିଳିତାହୋପୁରୁଷିକା-
ବିକାଶେନ, ଭ୍ରଷ୍ଟେଃ ପତ୍ନୀମଣିକୁଳେର୍ଧମଳରୁଭୌ ।
ପୁରସ୍ତସ୍ମିନ୍ନୀପଦ୍ରୁମକୁସୁମକଞ୍ଜୁଲ୍ଲକ୍ଷୁରଭୌ
ଭୟା ପେଦଂ ପୁଣ୍ୟେ ମଧୁରମୁଦକଂ କାଳୟତ୍ରଦେ । ୩୦ ।

ବସ୍ତୁାଳନା

ଭୃଣାବର୍ତ୍ତାଶ୍ଚତେବିରହଦବସନ୍ତାପିତୃତନୋଃ
 ସଦାଶ୍ରୀ ଚୂଡ଼ପ୍ରଣୟିବହୁମାନୋନ୍ମତ୍ତବଦଃ ।
 ବିଧାତବ୍ୟୋ ନନ୍ୟସ୍ତବକଭରସମ୍ପର୍କିତଶୂଚ —
 ପ୍ରୟା ଚୂଡ଼ାଦେବ୍ୟାଃ ପରମବିନୟାଦ୍ବଦନବିଧୁଃ । ୩୧ ।

ଇତି ହାନ୍ତା କେକାକୃତବିରୂତମେକାଦଶବନଂ
 ଦଶଭୂତଂ ରୂତେ ବ୍ରଜ ମଧୁବନଂ ହାଦଶମିଦଂ ।
 ପୁର ସପ୍ତିନାସ୍ତେ ସଦୁକୁଳଭୁବାଂ ନିର୍ମଳସଗୋ—
 ଭରାଣଂ ଧାରାଭ୍ୟବଳତପରୀପରିସରା । ୩୨ ।

ନିକେତେ ରାଜାଣି ଗିରିଗିରିଭିନ୍ନପ୍ରତିଭଟେ-
 ବବସ୍ତୁନୁସ୍ତମ୍ବାବଳିବଳପିତେଃ ପୁଷ୍ପିତବନା ।
 ନିବସ୍ତା କାଳିନ୍ଦୀତଟଭୁବି ତବାଧୀପିତସଖେ
 ସମନ୍ତାଦାନନ୍ଦଂ ମଧୁରଜଳଚୂଡ଼ା ମଧୁପୁଷ୍ପା । ୩୩ ।

ବୃଷଃ ଶମ୍ଭୋର୍ଯ୍ୟସ୍ୟାଂ ଦଶତି ନବମେକସ ସବସଂ
 ବିରଞ୍ଚେରନ୍ୟୟିନ୍ ଗିଳତି କଳହଂସୋ ବିସଲତାଂ ।
 କୃଷିତ୍ ହୈଷ୍ଠାରାତେଃ କବଳୟତି କେଳା ବିଷଧରଂ
 ବିଲ୍ଲତେ ଶଲ୍ଲିକ୍ୟା ବଳରପୁକ୍ତା ପଲ୍ଲବମିତଃ । ୩୪ ।

ଅବୋଧୁଷ୍ଟାଃ କାୟାନ୍ମହି ବିଗଳତାଂ ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟୀଂ
 ବିମୁକ୍ତାମଙ୍ଗାସୀଃ ପଥ ପଥ ନ ମୁକ୍ତାବଳମପି ।
 ଅପି ଶ୍ରୀଗୋବିନ୍ଦଶ୍ରବଣମଦିରାମଉଦ୍ଭବପ୍ତେ !
 ସଂସ୍ମତି ଖ୍ୟାତଂ ତେ ହସତି କୁଳଟାନାଂ କୁଳମିଦଂ । ୩୫ ।

ଚେଷ୍ଟାଳିଶ

ଅସବ୍ୟଂ ବିଭ୍ରାଣା ପଦମଧୁତ ଲକ୍ଷ୍ମୀରସମସୌ
 ପ୍ରସୂତାତ୍ମଂ ମୃଗ୍ୟେ ! ବିରମ ମମ ବେଶେଃ କମଧୁନା ।
 ଅମଦାଦାଶଙ୍କେ ସଖି ପୁରପୁରନ୍ତ୍ରୀ କଳକଳା—
 ଦଳିଦାଗ୍ରେ ବୃନ୍ଦାବନକୁସୁମଧନା ବିଜୟତେ । ୩୬ ।

ଅୟଂ ଲାଳାପାଙ୍ଗପ୍ରିୟତପୁରସ୍ୟା ପରିସରେ ।
 ନବାଶୋକୋଞ୍ଜ୍ୟଶ୍ଚକୃତ ପୁରତଃ କଂସବିଜୟୀ ।
 କମସ୍ମାନେତୟା ଲୁଣ୍ଠିତବନସ୍ତସ୍ତ ଦବିନୁଦଣ୍ଡା
 ଭ୍ରମେକା ସ୍ଥବ୍ୟାକ୍ଷୀ ସ୍ଥଗୟସି ଗବାକ୍ଷାବଳି ମପି । ୩୭ ।

ମୁହୁଃ ଶୂନ୍ୟଂ ଦୃଷ୍ଟ୍ଵିଂ ବହସି ରହସି ଧାୟସି ସଦା
 ଶୃଣୋଷି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ ନବପରିଜନଜ୍ଞାନପନଶତଂ ।
 ତତଃ ଶଙ୍କେ ପଙ୍କେରୁହଦଳମୁଖୀ ଶ୍ୟାମଲରୁଣଃ
 ସ ଯ ନାମୃତଂ ସ-ସ୍ତବନପୁନଶ୍ୟାପିତଶୁକତାଂ । ୩୮ ।

ବିଲକ୍ତଂ ମାଗ୍ନେଫାରିତ ସଖି ପୁନର୍ଯ୍ୟାସ୍ୟତ ହରି—
 ପ୍ରବାପାଙ୍ଗ ଶ୍ରୀତ୍ତା-ନିବିଡ଼ପରିତର୍ଯ୍ୟା ଗ୍ରହଣତାଂ ।
 ଭିତ ସ୍ତେରଂ ଯସ୍ୟା ପଥ ପଥ ମୃଗରେରତନବ —
 ପ୍ରଦେଶେ ନାଶଶାଂ ରତିରଭସଜନ୍ତା ବହୁଧରେ । ୩୯ ।

ସଖେ ସାକ୍ଷାଦାମୋଦରବଦନଚନ୍ଦ୍ରାବକଳନଂ
 ଫୁରତ ପ୍ରେମାନନ୍ଦ-ପ୍ରକରଲହରୀ-ରମ୍ଭିତଧୟଃ ।
 ମୁହୁତ୍ତସାଶ୍ଵାସମୁଦୟ-ଶିରୋନ୍ୟସ୍ତ ବିପଦ—
 ପ୍ରବାସ୍ତଶୋଭନନ୍ଦଂ ବିଦଧତ ପୁର ପୌରବନିତା । ୪୦ ।

ଅଥ ହାମଂ ହାମଂ ହମଦଟନୟା ସକଟତରା—
 ନିବାସାନ୍ ବୃଷ୍ଟୀନାମନୁସର ପୁଷ୍ପମଧ୍ୟ ବସିତାଂ ।
 ମୁରବତେର୍ଯ୍ୟଃ ସୁଗିତଗଣନାଭବିଜୟତେ
 ପତାକାଭ୍ୟଃ ସନ୍ତପିତ ଭବନମନ୍ତଃ ପୁରବରଂ । ୪୧ ।

ଯଦୁହଙ୍ଗେ ଭୁଞ୍ଜିଷ୍ଠିକରଚିତାଃ ସନ୍ତ ପରିତୋ
 ମରାଳା ମାଣିକ୍ୟପ୍ରକର ଦଟିତ କୌଞ୍ଚରରଣାଃ ।
 ସୁହୃଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ୍ୟା ହଂସଃ କଳିତ ମଥୁରା ସ୍ୟାମୂଜଭ୍ୟବଃ
 ସୁମର୍ଯ୍ୟାଦାଂ ଯୋଷାଂ ସପଦ ପରିଚର୍ଯ୍ୟାଂ ବିଦଧତ । ୪୨ ।

ଚରନ୍‌ମୃଗ୍ୟନ୍ତୀନାଂ ପଶୁପଦମଣୀନାମପିକୁଳେ—
 ରଲବ୍ଧଂ କାଳିନ୍ଦୀ ପୁଳିନ-ବିପିନେଲ୍ଲାନମଭୃତଃ ।
 ସଦା ଲେକୋଲ୍ଲାସ-ସ୍ଥିତପରିଚିତାସ୍ୟଂ ସହଚର
 ଫୁରନ୍ତଂ ବକ୍ଷିଷ୍ୟ ପୁନରପି କମଗ୍ରୋ ମୁରଭିଦଂ । ୪୩ ।

ବିଷାଦଂ ମାକାର୍ଣ୍ଣୀ ଦୁରମବିତଥବ୍ୟାହୃତରସୋ
 ସମାଗନ୍ତାସ୍ତେ ଧୃତନବଶିଷ୍ଠସ୍ତବ ସଖା ।
 ଇତି ବ୍ରୂତେ ଯସ୍ୟାଂ ଶୁକମିଥୁନମିନ୍ଦ୍ରାନୁଜକୃତେ
 ଯଦାସ୍ତ୍ରାସ୍ତବୁଦୈରୁପଧୃତମଭୂଦ୍ ବଲ୍ଲବକରେ । ୪୪ ।

ଦନଶ୍ୟାମଭ୍ରାମ୍ୟତୁପରି ହରିହର୍ଯ୍ୟସ୍ୟ ଶିଶିଭ୍ୟଃ
 କୃତ ପ୍ରୋଷା ମୁର୍ଘେରଗୁରୁରଚିତା ଧୂମଲତିକା ।
 ତଦାଲୋକାଦୀର ଫୁରତି ତବ ତେଜ୍ ମାନସରୁଚି—
 ଜିତଂ ତଦ୍ଵି ସ୍ଵେରଂ ଜଳସହନିବାସ ପ୍ରୟତୟା । ୪୫ ।

ତତୋ ମଧ୍ୟେ କଷଂ ପ୍ରତିନବଗବାକ୍ଷସ୍ତବକିନଂ
 ଚଳନ୍ମୁକ୍ତାଲମ୍ବସ୍ତୁ ରତମମଳସ୍ତମୁନିବଦ୍ଧଂ ।
 ଭବାନ୍ ଦ୍ରଷ୍ଟା ହେମୋଲ୍ଲିଖିତ ଦଶମସ୍ତବତରତୋ
 ଲିପିଭିପ୍ରାନ୍ତଂ ମୁରବିଜୟିନଃ କେଳିନିଳୟଂ । ୪୬ ।

ଅଳିନ୍ଦେ ଯସ୍ୟାସ୍ତେ ମରକତମୟୀ ପଶ୍ଚିରମଳା
 ଶୟାକୃର୍ଯ୍ୟାଂ ରସୋ ମଦକଳକଳାପୀ କଳୟତ ।
 ନିରାତଙ୍କସ୍ତସ୍ୟାଃ ଶିଖରମଧୁରୁହ୍ୟ ଶ୍ରମନଦଂ
 ପ୍ରତୀକ୍ଷେଥା ଭ୍ରାତବରମବସରଂ ଯାଦବପତେଃ । ୪୭ ।

ନିବିଷ୍ଟଃ ପଲ୍ୟଙ୍କେ ମୃଦୁଳତର ତୁଳୀ ଧବଳିତେ
 ବିଲୋଳାକ୍ଷୀନାଂ କକୁଦି ଦରସାଚୀକୃତଚନ୍ଦ୍ରଃ ।
 ଅମଦଂ ପୂର୍ଣ୍ଣେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତିମମୃପଧନଂ ପ୍ରମୁଦତୋ
 ନିଧାୟାଗ୍ରେ ତପିନ୍ନ ପ୍ରତିତକପୋଶିବଦ୍ଭରଃ । ୪୮ ।

ଉଦଞ୍ଚିତ କାଳିନ୍ଦୀ-ସଲିଳ-ସୁଭଗଂ ଶୁଭୁକରୁଷଃ
 କପୋଳାନ୍ତଃ-ପ୍ରେକ୍ଷନ୍ମଣି-ମକର-ମୁଦ୍ରାମଧୁରମା ।
 ବସାନଃ କୌଷେୟଂଜିତ-କନକଲକ୍ଷ୍ମୀପରିମଳଂ
 ମୁକୁନ୍ଦସ୍ତେ ସାକ୍ଷାତ୍ ପ୍ରପଦ ସୁଧୟା ସେଷିତ ଦୃଶୋ । ୪୯ ।

ବିକଦ୍ରୁ ପୌରାଣୀରଖିଳକୁଳବୃତ୍ତୋ ଯଦୁପତେ—
 ରଦୁରାଦାସୀନୋ ମଧୁର-ଉଷିତର୍ଗାସ୍ୟତି ସଦା ।
 ପୁରସ୍ତାଦାଞ୍ଜୁଶଗଣଭୟଦନାମା ସ କଠିନୋ
 ମଣିସ୍ତମ୍ବାଲମ୍ବୀ କୁନ୍ତକୁଳକଥାଂ ସଙ୍କଳୟିତା । ୫୦ ।

ଶିରଶାମୁଖଂସଃ କଳିତ କୃକବର୍ମାପ୍ୟଭୟତଃ
 ପ୍ରଣେଷ୍ୟତେ ବାଳବ୍ୟଜନଯୁଗଳାଘୋଳନବିଧୁଂ ।
 ସଜାନୁଭ୍ୟାମସ୍ତାପଦଭ୍ରବମବସ୍ତୁଭ୍ୟାଂ ଭବିତା
 ପୁରଃ ଶିଷ୍ୟା ନୂନଂ ପଦକମଳସମ୍ଭାସନରତଃ । ୫୧ ।

ବିହଙ୍ଗେନ୍ଦ୍ରେ । ଯୁଗ୍ମୀକୃତ-କରସରେଜୋଭୁବି ପୁରଃ
 କୃତାସଙ୍ଗୋ ଭାବା ପ୍ରଜବନିନି ଦେଶେଽପିତମନାଃ ।
 ଛଦଦନ୍ଦେ ଯସ୍ୟ ଧ୍ୱନତି ମଥୁରାବାସିବଟବୋ
 ବ୍ୟଦସ୍ୟନ୍ତେ ସାମାସ୍ତର ଜନିତ ମନୋଽନ୍ୟ କଳହଂ । ୫୨ ।

ନ ନିବକ୍ରଂ ଦାମୋଦର ପଦକନିଷ୍ଠାଙ୍ଗୁଳାନଶଂ —
 ଦ୍ୟୁତ୍ତମାଂ ଲବଣ୍ୟଂ ଭବତି ଚତୁରସ୍ୟାଽପି ଚତୁରଃ ।
 ତଥାପି ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରଜ୍ଞାୟୁଲଭ ଚରଳଭୃଦହମସୌ
 ପ୍ରବୃତ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରୁର୍ତ୍ତିଂ ସୁବତି ଚ ମହାସାହସବଶେ । ୫୩ ।

ବିରଜନ୍ତେ ଯସ୍ୟ ବ୍ରଜ ଶିଶୁକୁଳାସ୍ତେୟ ବିକଳ-
 ସ୍ୱପ୍ନମୁରୁଡ଼ାଗ୍ରୈଲୁ ଲିତଶିଖରଃ ପାଦନଶରଃ ।
 କ୍ଷଣଂ ଯାନାଲ୍ଲେକ୍ୟ ପ୍ରକଟପରମାନନ୍ଦବିରସଃ
 ସ ଦେବର୍ଷି ମୁକ୍ତାନପି ଚନ୍ଦ୍ରଭୃତଃ ଶୋଚତଃ ଭ୍ରଣଂ । ୫୪ ।

ସରେଜାନାଂ ବ୍ୟହଣି ସୁମଭିନୟନ୍ ଯସ୍ୟପଦପ୍ତୋ-
 ଯିଂସୌ ରାଗାତ୍ୟାନାଂ ବିଧୁରମୁଦବାସଗ୍ରତବିଧୁଂ ।
 ହିମଂବନ୍ଦେ ମାତ ରିନତିତ ବିଧାନବ୍ୟସନିତାଂ
 ଯଦେଷାଂ ପ୍ରାଣାନ୍ତଂ ଦମନମନୁବର୍ଷଂ ପ୍ରଣୟତି । ୫୫ ।

ସତଗୁଳିଶ

ରୁଦ୍ଧନାମୁକ୍ତାପେମରକତମୟସ୍ଥଳକଦଳୀ—

କଦମ୍ବାହଙ୍କାରଂ କବଳୟତି ଯସ୍ୟାରୁ ଯୁଗଳଂ ।

ଯଦାଳାନସ୍ତନ୍ମାଦ୍ୟୁତମବଳଲମ୍ବେ ବଳବତାଂ

ବଳାଦୁଦ୍‌ବାମାନାଂ ପଶୁପଶ୍ମମଣି ଚତ୍ରକରିଣାଂ । ୫୭ ।

ସଖେ ! ଯସ୍ୟାଶ୍ଵଶ୍ଵନୟନଶଫାଞ୍ଜବନବିଧୈ

ନିଦାନଂ ଗାନ୍ଧୀର୍ଯ୍ୟ ଧ୍ରୁସରକଳିତା ନାଭିସରସୀ ।

ଯତଃ କଳ୍ପସାଦୈ ସକଳଜନକୋପୂର୍ଣ୍ଣ ବଡ଼ଶ୍ଵ

ଗଣ୍ଡାବନ୍ତଃ କଷାଧୃତ ଭ୍ରବନମନ୍ତୋରୁଦ୍ରମଭୂତ । ୫୮ ।

ଦ୍ୟୁତଂ ଧତ୍ରେ ଯସ୍ୟ ଯି ବଳଲତ୍ତିକା ସକଂଟତରଂ

ସଖେ ଦାମଶ୍ରେଣୀ କ୍ଷପଣ ରଚନାଭିଜ୍ଞମୁଦରଂ ।

ଯଶୋଦା ଯସ୍ୟାନ୍ତ ଯୁରନରଭୁଜଞ୍ଜେଃ ପରିବୃତଂ

ମୁଖ ଦ୍ଵାରବାରଦ୍ରୁମବଳୁଲ୍ଲେକେ ଯି ଭ୍ରବନମ୍ । ୫୯ ।

ଉତ୍ତେ ଯସ୍ୟ ଫ୍ଳାରଂ ଫ୍ଳୁରତି ବନମାଳା ବଳୟିତଂ

ବିତନ୍ଦାନ ତନ୍ତ୍ରୀ ଜନମନସି ସଦ୍ୟୋମନସିଜଂ ।

ମଣ୍ଡାବିଭିର୍ନାସ୍ତି ନ୍‌ରବିନିବଦ୍ଧତୁଲ୍ୟୋଽପି ବହତେ

ସଦା ଶଦ୍ୟୋତାଶ୍ଵା ଭ୍ରବନମଧୁରଃ କୌସ୍ତୁଭମଣିଃ । ୬୦ ।

ସମନ୍ତାଦୁନ୍ମୀଳଦ୍ ବଳଭଦ୍ରପଲସ୍ତମୁୟୁଗଳଂ

ପ୍ରସାଜେଷଂ କେଶିଦ୍ଵିଜଦଳିତ କେୟୂଲେଳିତଂ ।

ମଦକ୍ଳାମ୍ୟଦ୍‌ଗୋପୀପଟଳ-ହଟକଣ୍ଠ ଗ୍ରହତାରଂ

ଭୁଜହୃଦଂ ଯସ୍ୟ ପ୍ଳୁଟ ଯୁରଭଗନ୍ନଂ ବିଜୟତେ । ୬୧ ।

ଜୀବିତେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟଂ ଜଗତ ନବଲବଣ୍ୟଲହରୀ-
 ପରିପାକସ୍ୟାନ୍ତମ୍ବୁ ବିତମଦନାବେଶ ମଧୁରଂ ।
 ନଟଦ୍ରୁବଲ୍ଲି କଂ ସ୍ଥିତନବସୁଧା-କେଳିସଦନଂ
 ସ୍ମରନ୍ ମୁକ୍ତା ପଂକ୍ତିପ୍ରତିମରଦନଂ ସସ୍ୟ ବଦନଂ । ୭୧ ।

କମେଭବ୍ୟାହାରୋଃ କଳୟୁକଥୟାମି ସ୍ମୃତମହଂ
 ସଶେ ! ନିଃସନ୍ଦେହଂ ପରିଚୟପଦଂ କେବଳମିଦଂ ।
 ପରାନନ୍ଦୋ ସସ୍ମିନ୍ ନୟନପଦବିଭ୍ରାଜି ଭବିତା
 ଭୃଗୁ ବିଜ୍ଞାତବ୍ୟୋ ମଧୁରରବ ! ସୋଃସ୍ତଂ ମଧୁରପୁଃ । ୭୨ ।

ଚଲେକେଥାଃ କୃଷ୍ଣଂ ମଦକଳମରାଳୀ- ରତିକଳା-
 ବିମ୍ବରୂପ୍ୟାମ୍ବରୂପଂ ଯଦିପୁରବଧୁ ବିଭ୍ରମଭରୋଃ ।
 ତଦାନାସ୍ତାନ ଗ୍ରାମ୍ୟାନ୍ ଶ୍ରବଣ ପଦଶଂ ତସ୍ୟ ଗମୟେଃ
 ସୁଧାପୂର୍ଣ୍ଣଂ ତେଜଃ କଥମପି ନ ତଦ୍ ମୃଗୟତେ । ୭୩ ।

ଯଦା ବୃନ୍ଦାରଣ୍ୟସୁରଶଲହରୀ ହେତୁରମଣଂ
 ପିକାନାଂ ବେବେଷ୍ଟେ ପ୍ରତିହରତିମୃତେଃ କୁହୁରୁତଂ ।
 ବହନ୍ତେ ବା ବାତଃ ସ୍ମରତି ଗିରିମଞ୍ଜୀ-ପରିମଳ
 ସୁଦେବାସ୍ତାଳାନାଂ ଗିରମୁପହରେଥାଃ ମୁରଭଦି । ୭୪ ।

ପରତସ୍ତାନ ଗୋଷ୍ଠାନୁ ଶିଳରମଣୀଭ୍ୟଃ ପ୍ରିୟୁତୟା
 ଭବାନ୍ ସସ୍ୟା ଗୋପୀରମଣ ବିଦଧେ ଗୌରବଭରଂ ।
 ସଶୀ ତସ୍ୟା ବିଜ୍ଞାପୟତି ଲଳିତା ଧାରଲଳିତା
 ପ୍ରଣମ୍ୟ ଶ୍ରୀପାଦାମ୍ବୁଜ-କନକପୀଠୀ-ପରିସରେ । ୭୫ ।

ପ୍ରସବଦାବାଲ୍ୟଂ ନବକମଳିନୀ-ପଲବକୁଳେ-
 ସ୍ତୂପା ଭୂସ୍ତୌ ଯସ୍ୟାଃ କୃତମହତ୍ ! ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନମଭୁତ୍ ।
 ଚରାଦ୍‌ଗ୍ରଧୋଦ୍‌ଗାରମ୍ଭୁ ରଣ ପରମାତ୍ମାନୁଜୟନା
 ବଭୂବ ପ୍ରଷ୍ଠୋଧ୍ମା ସୁରମଥନ ସେୟଂ କପିଳକା । ୭୭ ।

ସମୀପେ ମାପାନାଂ ଶିଚତୁରଦଳା ହସ୍ତଗମିତା
 ଭୂୟା ଯା ମାକନ୍ଦ ପ୍ରିୟସହଚରା ଭବନୟିତ୍ରୀ ।
 ଭୟଂ ସା ବାସନ୍ତୀ ଗଳଦମାଳମାଧୀକ ପଟଳୀ-
 ମିଶାଦଗ୍ରେ ଗୋପୀରମଣ ! ରୁଦ୍ଧା ସେଦେୟତ୍ରି ନଃ । ୭୮ ।

ଫୁଟୋ ଦେବକ୍ୟା ମଧୁମଥନ ଯଃ କୋଽପି ପୁରୁଷଃ
 ସ ଯାତୋ ଗୋଗାଳାଭ୍ୟୁଦୟ ପରମାନନ୍ଦବସନ୍ତଂ ।
 ଧୃତୋ ଯୋ ଗାନ୍ଧନୀଃ କଠିନ ଜଠରେ ସପ୍ରତି ତତଃ
 ସମନ୍ତାଦେବାସ୍ତଂ ଶିବଶିବ ଗତା ଗୋକୁଳକଥା । ୭୯ ।

ଅରିଷ୍ଟେନାଭୂତଃ ପଶୁପୟୁଦ୍‌ଗୋ ଯାନ୍ତି ବିପଦଂ
 ତୃଣାବର୍ତ୍ତନୋ ଚତୟତ୍ ଭୟଂଚରରଚୟଃ ।
 ଅର୍ମବ୍ୟୋମୀଭୂତା ବ୍ରଜବସତିଭୂମୀପରିସରା
 ବହନ୍ତେ ସନ୍ତୋଷଂ ମୁରହର ! ବିଦୁରଂ ଭୟଂ ଗତେ । ୮୦ ।

ଭୟାନାଗନ୍ତବ୍ୟଂ କଥମପି ହରେ ! ଗୋଷ୍ଠମଧୁନା
 ଲତାଶ୍ରେଣୀ ବୃନ୍ଦାବନଭୁବ ଯତୋଽଭୁଦ୍‌ବିମେୟା ।
 ପ୍ରସୁନାନାଂ ଗନ୍ଧଂ ମଧୁମଥନ ! ତଦ୍‌ବାତନିହତଂ
 ଭଜନ ସଂଦ୍ୟୋମୁକ୍ତାଂ ବହତ୍ ନିବନ୍ଧୋ ଗୋପୟୁଦ୍‌ଗାଂ । ୮୧ ।

ପରୁଷ

କଥଂ ସଙ୍ଗୋଽସ୍ମାଭ୍ୟଃ ସହସାମୁଚିତଃ ସଂପ୍ରତି ହରେ
 ବୟଂ ଗ୍ରାମାନାର୍ଯ୍ୟାସ୍ତୁ ମପିନୃପକନ୍ୟାକ୍ତିତପଦଃ ।
 ଗତଃ କାଳୋ ଯସ୍ମିନ୍ ପଶୁପରମଣୀ-ସଙ୍ଗମକୃତେ
 ଭବନ୍ ବ୍ୟଗ୍ରସ୍ତସ୍ତୌ ତମସିଗୃହବାଟୀ-ବିଟପିନଃ । ୭୧ ।

ବୟଂ ତ୍ୟକ୍ତ୍ୱା ସ୍ୱାମିନ୍ ! ଯଦିହ ତବ କଂ ଦୁଷ୍ଟଶମିତଂ
 ନିସର୍ଗଃ ଶ୍ୟାମାନାମୟମତିତରଂ ଦୁଷ୍ଟଗିହରଃ ।
 କୁହ୍ମକଣ୍ଠେରଣ୍ଡାବଧୂସହନବାସାତ୍ ପରିଚିତା
 ବିସୃଜ୍ୟନ୍ତେ ସଦ୍ୟଃ କଳିତନବପକ୍ଷେବଲଭ୍ୟଜଃ । ୭୨ ।

ଅୟଂ ପୂର୍ବୋରଙ୍ଗଃ କଳ ପରିଚିତୋ ଯସ୍ୟ ତବ ସା
 ରସାଦାଶ୍ୟାତବ୍ୟଂ ପରିକଳୟ ତନ୍ନାଟକମିତଂ ।
 ମୟା ପ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟୋଽସି ପ୍ରଥମମିତି ବୃନ୍ଦାବନପତେ !
 କିମାହୋ ରାଧେତି ସ୍ମରସି ହତ ! କଂ ବର୍ଣ୍ଣୟୁଗଳଂ । ୭୩ ।

ଅୟେ କୁଞ୍ଜଦ୍ରୋଣୀକୁହରଗୃହମେଧୀନ୍ କିମଧୁନା
 ପରୋଷଂ ବକ୍ଷ୍ୟନ୍ତେ ପଶୁପରମଣୀ ଦୁର୍ନିୟତୟଃ ।
 ପ୍ରବୀଣା ଗୋପୀନାଂ ତବଚରଣ-ପଦ୍ମୋଽପି ଯଦିୟଂ
 ଯଯୌ ରାଧା ସାଧାରଣ ସମ୍ବଚିତପ୍ରଶ୍ନପଦବୀଂ । ୭୪ ।

ମୟା ବାଚ୍ୟଃ କଂବା ଭୃମିହ ନିଜଦୋଷାତ୍ ପରମସୌ
 ଯଯୌ ମଦା ବୃନ୍ଦାବନକୁସୁମବନ୍ଧୋ ! ବିଧୁରତାଂ ।
 ଯଦର୍ଥଂ ଦୁଃଖାଗ୍ନିବିକିଣତ ତମଦ୍ୟାପି ହୃଦୟା
 ନ୍ନୟସ୍ମାଦ୍ମର୍ମେଧାନରମପି ଭବନ୍ ଦରୟତି । ୭୫ ।

ତରଙ୍ଗେକୁବାଣାଂ ଶମନଭଗିନୀଲଭବମସୌ
 ନୟା କାଞ୍ଚିତ୍ ଗୋଷ୍ଠେ ନୟନଜଳପୂର୍ବେ ରଜନପୂର୍ବ ।
 ଇଚ୍ଛାବାସ୍ୟାଦ୍ବେଷାଦ୍ ବରମିତ୍ରଦଶାଂ ପ୍ରାର୍ଥନମୟୀଂ
 ମୁରାରେ ବିଜ୍ଞପ୍ତିଂ ବିଶମୟତି ମାମା ତ ଶମନଃ ୧୭ ।

କୃତା କୁବ୍ଜକ୍ଷୀଡ଼ା କମପି ତବରୂପଂ ମମ ସଖୀ
 ସକୃଦ୍ଭୁଂ । ଦୁରାଦହିତହିତବୋଧୋଜ ଝେତମତିଃ ।
 ହତାସେୟଂ ପ୍ରେମାନଳମନୁବିଷନ୍ତୀ ସରଭସଂ
 ପତଙ୍ଗୀବାମ୍ବାନଂ ମୁରହର ! ମୃତ୍ୟୁର୍ଦ୍ଦାହିତବତ୍ତା । ୧୭ ।

ବସନ୍ତେ ବାସନ୍ତୀ ମୃଦୁମଧୁରକାନ୍ତବିତନୁତେ
 ସମୁଜ୍ଜ୍ଵଳଂ ଛନ୍ଦଂ ହରିବରହିଣୀ ଚିତ୍ତମନଶମ୍ ।
 ପ୍ରସୁନେ ରାଜ୍ୟର୍ଥଂ ରୁଚିରରୁଚିବୃନ୍ଦାବନମିଦଂ
 ବିଲେକ୍ୟେମଂ କାଳଂ କଥମିତ୍ କୃଣାଜୀ ବିଶମସ୍ତେଭ୍ । ୧୮ ।

ନିବନ୍ଧାଃତୋ ଧନ୍ୟା ହୃଦୟମିବତେ ସ୍ବଂ ପୁରମସୌ
 ସମାସାଦ୍ୟ ସୈରଂ ଯଦିହ ବିଳସନ୍ତୀ ନିବସତି ।
 ଧ୍ରୁବଂ ପୃଣ୍ୟଭ୍ୟଂଶାଦଜନି ସରଲେୟଂ ମମ ସଖୀ
 ପ୍ରବେଶସ୍ତ୍ରମାଭୁତ୍ ଶଶମପି ଯଦସ୍ୟ ନ ସୁଲଭଃ । ୧୯ ।

କମାବିଷ୍ଣ୍ଣାଭୂତେଃ ସପଦ ଯଦିବା ହୃଦଫଣିନା
 କ୍ଷତାପସ୍ତ୍ରାରେଣ ରୁଚମତିରକସ୍ମାତ୍ କମପତତ୍ ।
 ଇତି ବ୍ୟଗ୍ରୋ ରସ୍ୟାଂ ଗୁରୁଭରଭିତଃ କାତକରବ—
 ଶ୍ରବାଦସ୍ତଦାୟାଂ ମୁରହର ! ବିକମ୍ପା ବିଦଧରେ । ୨୦ ।

ନବନେୟଂ ସମ୍ପଦ୍ୟକୁଶଳପଦ୍ମପାକଲହସ୍ୟ
 ନବନତ୍ତ୍ୱେ ସ୍ୱେ ରଂ ମମ ସହଚରା ଚିତ୍ତକୁହରେ ।
 ଜଗନ୍ନେତ୍ର ଶ୍ରେଣୀ ମଧୁର ମଧୁସୂୟାଂ ନବସତ —
 ଶୁଭିରଦାର୍ତ୍ତା ବାର୍ତ୍ତାମପି ତବ ସଦେଷାଂ ନ ଲଭତେ । ୮୧ ।

ଜନାନ୍ ମିତ୍ରାଦେଶାନ୍ ନମତ ଭଜତେ ମାନ୍ଦିକଶାନ୍
 ବିଧତ୍ତେ ଶୁଶ୍ରୂଷାମଧିକବିନୟୋପସବାଦଂ ।
 ଭାଷା-ପାଷାୟେ ପରିଚରତ ଭକ୍ତ୍ୟା ଗିରିସୁତାଂ
 ମନାସା ହି ବ୍ୟଗ୍ରା କମପି ଶୁଭଦେହଂ ନ ମନ୍ତରେ । ୮୨ ।

ପଶୁନାଂ ପାତାରଂ ଭୁଜଗଗୟପସପ୍ରଣୟନଂ
 ସୁବେଦ୍ବର୍ତ୍ତୀନୀଡ଼ଂ ନବିତ୍ତଦନସାର-ଦ୍ୟୁତହରଂ ।
 ସଦାଭ୍ୟର୍ଥେ ନନ୍ଦୀଶୁରଗିରିଭୁବୋରଞ୍ଜରସିକଂ
 ଭବନ୍ତଂ କଂସାରେ ! ଭଜତ ଭବଦାୟେଽ ମମସଖୀ । ୮୩ ।

ଭବନ୍ତଂ ସନ୍ତପ୍ତାବଦଳତ-ତମାଳାକୁର-ରସେ —
 ବିଲିଖ୍ୟ ଭ୍ରାତୃଗୀକୃତମଦନକୋଦଣ୍ଡ କଦନଂ ।
 ନିଧାସ୍ୟନ୍ତି କଣ୍ଠେ ତବ ନିଜ ଭ୍ରାତାବଲ୍ଲଭମସୌ
 ଧରଣ୍ୟାମୁନ୍ନି ଲାଞ୍ଜିତମ-ନିବିଡ଼ାଞ୍ଜୀ ବିଲୁଠିତ । ୮୪ ।

କଦାଚିତ୍ ମୃତେୟଂ ନବିତ୍ତ ଭବଦାୟ-ସୁତମଦା —
 ଦମଦାଦାମ୍ବାନଂ କଳୟତ ଭବନ୍ତଂ ମମ ସଖୀ ।
 ତଥାପ୍ୟସ୍ୟସାବରହ-ଦହନା କଲ୍ପିତଧୂୟୁ ।
 ମୁରରେ ଦୁଃସାଧ୍ୟା ସିଶମପି ନ ବାଧା ବିରମତ । ୮୫ ।

ଭୟା ସନ୍ତାପାନାମୁପରି ପରିମୁକ୍ତାପିରଭୟା —
 ଦଦାମାମାପେତେ ତଦପି ତବ ଚେଷ୍ଟାଂ ପ୍ରିୟୂଷଣୀ ।
 ଯଦେଷାଂ କଂସାରେ ! ଭଦ୍ରର-ହୃଦୟଂ ଭାମବୟୁକ
 ସଙ୍ଗାନାଂ ମୂର୍ଦ୍ଧନ୍ୟା ଭଦ୍ରରହୃଦୟା ଭୂତନନ୍ଦନଂ । ୮୬ ।

ସମକ୍ଷଂ ସବେଷାଂ ବିହରସି ସମାଧିପ୍ରଣୟିନୀ —
 ମିତି ଶ୍ରୁତ୍ବା ନୃନଂ ଗୁରୁତର-ସମାଧଂ କଳୟତି ।
 ତଦା କଂସାରାଗେ ! ଭଜତି ଯମିନୀଂ ନେତ୍ରପଦସା
 ମିତିବ୍ୟକ୍ତଂ ସଜ୍ଜୀଭବତି ଯମମାଲୋଚନୁମପି । ୮୭ ।

ମୁରରେ ! କାଳିନ୍ଦୀ ସଲିଳଦଳଦନ୍ତବରରୁଚେ !
 ମୁକୁନ୍ଦ ! ଶ୍ରୀକୃତ୍ତାବନମଦନ ! ବୃନ୍ଦ ରକମଣେ !
 ବ୍ରଜାନନ୍ଦନନ୍ଦୀଶ୍ୱରଦୟୁତ ! ନନ୍ଦାମୂଳ ! ହରେ !
 ସଦେତି ନନ୍ଦନୀ ପରିଜନଶୂରଂ କନ୍ଦଳୟତି । ୮୮ ।

ସମନ୍ତାଦୁତପ୍ରସବ-ବିରହସ୍ତବାଗ୍ନି-ଶିଖୟା ।
 କୃତୋଦ୍‌ବେଗଃ ପଞ୍ଚାଶୁରା ମୃଗୟୁବେଧବ୍ୟକ୍ତକରୈଃ ।
 ତନୁଭୂତଃ ସଦ୍ୟସ୍ତନ ବନମିଦଂ ହାସ୍ୟତି ହରେ !
 ହଠାଦଦ୍ୟ ଶ୍ଳୋ ବା ମମ ସହଚରା ପ୍ରାଣହରିଣଃ । ୮୯ ।

ପୟୋରାଶିସ୍ଥୀତଭୂଷି ହିମକରୋତ୍ତଂସ ମଧୁରେ
 ଦଧାନେ ଦୃଢ଼ଭଙ୍ଗ୍ୟା ସ୍ମରବିଜୟିରୂପଂ ମମ ସଖୀ ।
 ହରେ ଦତ୍ତସ୍ୱାନ୍ତା ଭବତି ତଦିମାଂ କଂ ପ୍ରଭବତି
 ସ୍ମରେ ହନ୍ତଂ କନ୍ତୁ ବ୍ୟଥୟତି ଭବାନେବ କୁଭୁଜା । ୯୦ ।

ନ ଜାମାଣେ ଶ୍ରବଂ ପଶୁପରମଣୀନାଂ ସଦୁମଣେ !
 ନ ଜାମାମଃ କସ୍ତାନ୍ତଂ ତବମାୟା ରତୟୁକ୍ତ ।
 ସମନ୍ତଦଧାମ୍ନଂ ଯଦିହ ପବନବ୍ୟାଧିରଳପା —
 ଦଳାଦସ୍ୟାସ୍ତେନ ବ୍ୟସନକୁଳମେବ ଦ୍ବିଗୁଣିତଂ । ୧୧ ।

ଗୁରୋରନ୍ତେବାସୀ ସ ଭବତି ସଦୂନାଂ ସବିବତାଂ
 ସଖୀୟଂ କାଳିନ୍ଦୀ କଳ ଭବତି କାଳସ୍ୟ ଭଗିନୀ ।
 ଭବେଦନ୍ୟଃ କୋବା ନରପତିପୁତ୍ରର ମତ୍ ପରିଚିତୋ
 ଦଶାମସ୍ୟାଃ ଶଂସନ୍ ସଦୁଚ୍ଚଳକ ! ସସ୍ତ୍ରାମନୁନୟେତ୍ । ୧୨ ।

ବିଶୀଘ୍ରାଙ୍ଗୀ ମନ୍ତବ୍ୟବିଲୁଂନାଦୁଚ୍ଚଳକୟା
 ପଞ୍ଚତାଂ ଭୃସ୍ୟା ସତତମଗ୍ରସ୍ୟାବ୍ୟତିକରାଂ ।
 ପରିଧୁସ୍ତାମୋଦାଂ ବିରମିତ ସମସ୍ତାଳି କୁଭୁକାଂ
 ବିଧୋ ! ପାଦସ୍ପର୍ଶାଦପି ସୁଖୟ ରାଧା-କୁମୁଦିନୀଂ । ୧୩ ।

ବିପତ୍ତିଭ୍ୟଃ ପ୍ରାଣାନ୍ କଥମପି ଭବତ୍-ସଙ୍ଗମ ସୁଖ —
 ସ୍ବହୃଦୀନା ଶୌରେ ! ମମ ସହଚରା ରକ୍ଷିତବତ୍ତା ।
 ଅତିହୀନେ ସଂପ୍ରତ୍ୟବଧିବସେ ଜୀବନବିଧୌ
 ହତାଶା ନଃଶିଙ୍କଂ ବିଚରତି ଦୁର୍ଗୌ ତସି ମୁନିଳେ ।

ପ୍ରଜାକାରାମ୍ବୁଶ୍ମଥମଞ୍ଜୁରୁଦ୍ୟତ୍ ପରିଣତେ —
 ବିମୁକ୍ତାୟା ବ୍ୟକ୍ତ ସ୍ବରକଦନସ୍ବଜଃ ପରିଜନେଃ ।
 ଅମୁଞ୍ଚିନୀ ସଜଂ କୁବଳୟଦୃଶଃ କେବଳମସୌ
 ବଳାଦଦ୍ୟ ପ୍ରାଣାନବତ୍ତା ଭବଦାଶା ସହଚରା । ୧୪ ।

ଅସ୍ତେ ରାସନ୍ନୀଡ଼ାରସିକ ! ମମ ସଖ୍ୟାଂ ନବନିବା—

ପୁରବଦ୍ଧା ଯେନ ପ୍ରଣୟଲହରୀ ହନ୍ତଗହନା ।

ସ ଚେନ୍ନକ୍ରାପେକ୍ଷସ୍ତୁ ମପିଧୁଗିମାଂ ତୁଲଣକଳଂ

ଯଦେତସ୍ୟ ନାସାବିହୃତମିଦମଦ୍ୟାପି ଚଳତି । ୯୬ ।

ମୁକୁନ୍ଦ ! ଭ୍ରାନ୍ତାକ୍ଷୀ କମପି ଯଦସ୍ୟକଲ୍ପିତଶତଂ

ବିଧତ୍ତେ ତଦ୍‌ବକ୍ତୁଂ ଜଗତି ମନୁଜଃ କଃ ପ୍ରଭବତି ।

କଦାଚିତ୍ କଲ୍ଲାଶା ବିଳମ୍ବତି ଯଦୁତ୍ତକଶ୍ଚିତମତି—

ସୁଦାଶ୍ୟାମି ସ୍ତୁମିନ୍ ! ଗମୟ ମକରୋତ୍ତଂ ସ-ପଦଗାଂ । ୯୭ ।

ଅଭ୍ରକ୍ରୋଧଂ ପ୍ରେମାମୟି ମୃଗଶିପୋର୍ଯ୍ୟଃ ସଖିପୁରା

ପରଂ ଧର୍ମ୍ୟାପେକ୍ଷାମମିତଦବଲମ୍ବନଗଣୟତ୍ ।

ତଥେଦାମାଂ ହା ଧୂକ୍ ସମଜନି ତଟସ୍ଥଃ ପୁଟମହଂ

ଭଜେ ଲଜ୍ଜାଂ ଯେନ କ୍ଷଣମପି ଧୂନର୍ଜୀବିତୁମପି । ୯୮ ।

ଗଣୟାନ୍ତେ ପ୍ରେମାଭୁୟି ପରମିତି ସ୍ନେହଲଦୁତା

ନ ଜାବିଷ୍ୟାମିତି ପ୍ରଣୟଗରମାଶ୍ୟାପନବିଧୁଃ ।

କଥଂ ନାୟାସୀତି ସୁରଶ ପରପାଟୀ-ପ୍ରକଟନଂ

ହରୌ ସନ୍ଦେଶାୟ ପ୍ରିୟସଖି ! ନମେ ବାଗବସରଃ । ୯୯ ।

ଅମୀକୁଞ୍ଜାଃ ପୂର୍ବମମଳ ଦଧିରେ କାମପିମୁଦଂ

ଦ୍ରୁମାଶୀୟଂ ଚେତଃ ସଖିନ କତିଶେ ନନ୍ଦିତବତ୍ତା ।

ଇଦାମାଂ ପଶ୍ୟେତେ ଯୁଗପଦୁପତାପଂ ବିଦଧତେ

ପ୍ରଭୌ ମୁକ୍ତାପେକ୍ଷେ ଭଜତି ନ ହି କୋ ବା ବିମୁଗତାଂ । ୧୦୦

ଦରଦୀକବି

ଜନ୍ମ—୩୧-୧-୧୯୩୦—ଜନ୍ମସ୍ଥାନ-କଲନାଦମ୍ବା ‘ବରୁପା’ ତଟବର୍ତ୍ତୀ
 ଐତିହାସିକ ପୀଠ ଚଉଦ୍ୱାର, ଜି: କଟକ—ପିତାମହ ତଥା ବାଲ୍ୟଗୁରୁ ସ୍ୱର୍ଗତ
 ପଣ୍ଡିତ କୃପାସିନ୍ଧୁ କରଙ୍କର ବାଣ୍ୟାୟ ସ୍ନେହରେ ଲଳିତପାଳିତ—ପିତାମହଙ୍କର
 ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଦାରିଦ୍ୟର ଡାକ୍ତ କଷାଦାତରେ ଗ୍ରସ୍ତ ଜୀବନ ଜର୍ଜରିତ—
 ଯୁବପ୍ରିୟାର ସାମୟିକ ବିରହରେ ହୃଦୟର ପ୍ରେମ-ଫଲ୍‌ଗୁ ବିରହ-ବାରମ୍ବା
 କବିତାବଳୀ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରବାହିତ—ସମସ୍ତ ଭାରତ, ସିଂହଳ, ଭୃଷ୍ଣ କାଶ୍ମୀର
 ଓ ନେପାଳ ପରିଭ୍ରମଣ ।

ପକ୍ଷୀକ ପୁସ୍ତକାବଳୀ:— ବିରହ-ବାରମ୍ବା, ମିଳନ-ମାଧୁରୀ, ରତ୍ନରେଖ,
 ପକ୍ଷୀ-ପ୍ରୀତି, ଉତ୍ତରଦ୍ୱାର, ନନ୍ଦ-ନିର୍ଦ୍ଦେଶିଣୀ, ସମ୍ଭାର ଶକ୍ତି, ସୂଚକ ଯମକରାଜ
 ଚଉତିଶା, ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ, ଅସ୍ତଳ, ମଣିରତ୍ନମାଳା, ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଓ ହଂସପୁତ ।

ମୁକ୍ତି ପ୍ରାପ୍ତି:—ପଥ ଓ ପଥକ, ନିଲୋଦୟ ଓ କଲ୍ଲନା ଭୁଞ୍ଜେ କବି